

ALIA, QUÆ CLAUDIANI
NON VIDENTUR.

In Pedacrum.
Rimanti solum ira facis.
Ad Eternalem.
Ad Maximum.
De locusta.
Descriptio portus Smyrnenfis.
Est in conspectu longo locus.
De quadriga marmorea.
Fragmentum.
De paupere amante.
De sepulcro speciosa.
De birro castoreo.
Carmen Paschale.
Laus Christi.
Miracula Christi.
In Sirenas.
Laus Herculis.

CL. CLAU-

17

CL. CLAUDIANI
IN
PROBINI, ET OLYBRII

Fratrum

CONSULATUM PANEGYRIS.

OL, qui flammigeris mundum complexus habens
Volvis inexhausto redeuntia secunda motu,
Sparge diem meliore coma, erinemque repexi

Blandius elato surgant temone iugales,
Efflantes toscum frenis spumantibus ignem.
Jam nova germanis vestigia torqueat annus
Consulibus, lætisque petant exordia mensæ.
Scis genus Anthemium, nec te latere potentes
Anniada: nam sæpe soles duobus illis
Instaurare vias, & cursibus addere nomen.
His neque per dubium pendet Fortuna pavorem,
Nec novit mutare vices; sed fixus in omnes
Cognatos procedit honos, quemcumque requirit
Hac de stirpe virum, certum est de Consule nasci.
Per falces numerantur avi, semperque renata
Nobilitate virent, & prolem fata sequuntur,
Continuum simili servantia lege tenorem.
Nec quisquam procerum tentat, licet ære vetusto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se jacere parem: sed prima sede relicta
Anthemius, de jure licet certare secundo.
Claud securæ tacitam Luna regnante per Arcton
Sy-

Syderes cedunt acies, cum fratre refo-
 Emulus adversis flagraverit ignibus orbis.
 Tunc iubar Arturi languet: tunc solva Leonis
 Ira perit: Plauto iam rara internecit Artos
 Indignata tegi: jam caligantibus armis.
 Debilis Orion dextram mitat inermem.
 Quem prius aggrediar? veteris quis sacra Probin?
 Nesciat, aut nimias laudes ignoret Olybri?
 Vivit adhuc, complectique vagis formibus aures
 Gloria fusa Probi, quam nec ventura silebunt
 Lustra, nec ignota rapiet sub nube vetustas.
 Illum fama vehit trans æquora, transtque remotas
 Thyos ambages, Atlanteisque recessus.
 Audist, & gelido si quem Mizotica pascit
 Sub Jove, vel calido si quis conjunctus in axe
 Nascentem te Nile, bibite, virtutibus ille
 Fortunam domuit: namquamque levantibus aliè
 Intumuit rebus: sed mens circumflua luxu
 Noverat intactum vitio servare rigorem.
 Hic non divitias nigrantibus absidit intris,
 Nec tenebris damnavit opes: sed largior imbre
 Sueverat in uneras hominum dicere cate rvas.
 Quippe velut densos currentia mœnera nimbo
 Cernere semper erat: populis undare Penates:
 Assiduos intrare inopes: remeare beatos.
 Præcepit illa manus flavius superabat Iberos
 Aurea dona vomens, si quis tellure revulsa
 Sollicitis fodiens rimatur collibus aurum:
 Quantum stagna Tagi rudibus stillantia venis
 Effluere decus: quanto pretiosa metallo
 Hermi ripa micat: i quantas per Lydia culta
 Despumat rutilas dives Paetolus arenas.
 Non, mihi centenis resonent si vocibus ora,
 Multitudisque ruat centum per pectora Phœbus,
 A& Probi narrare queam, quot in ordine gentes
 Rexerit, ad fumum quoties fastigia juris
 Venerit, Italia late cum frena teneret,
 Illyricoque sinus, & quos arat Africa campos,
 Sed nati vicere patrem, folique merentur
 Yctores audire Probi. non contigisti illi
 Talis honor, prima cum parte viretceret ævi.
 Non consul cum fratre fuit, vos nulla fatigat
 Cura, diu majora petens: non anxie mentem
 Spes agit, & longo tendit præcordia voto.

Capi-

Cæpistis, quas finis erat, primordia vestra
 Vix pauci meruerit senes: metaque tenetis
 Ante, genas dulces quam flos juvenilis in umbret,
 Oraque ridenti lanugine vestiat ætas.
 Tu, precor, ignarum doceas, Paranasia, vatem,
 Quis Deus ambobus tanti sit muneris auctor.
 Postquam fulmineis impellens viribus hostem
 Belliger Augustus trepidans laxaverat Alpes,
 Roma Probo cupiens dignasolvere grates,
 Sedula pro natis dominum fletur a rogando
 Ire parat. famuli currum junxere volentem
 Impetus, horribilibisque Metus, qui semper agentes
 Prælia cum fremitu Romam comitantur anhelo,
 Sive petat Parthos, seu cuiuspide turbet Hydaspem,
 Hic ligat axe rotas: hic sub juga ferrea mittit
 Cornipedes, rigidisque docet æthere lupatis.
 Ipsa, triumphatis qua possidet æthere regnis,
 Assilist, innuptæ ritus imitata Minervæ.
 Nam neque casarium crinali stringere cultu,
 Colla nec ornata patitur molliore retorto;
 Dextrum nuda latus, niveos exserta lacertos,
 Audacem retegic mammam, laxumque coercens
 Mordet gemma sinum, nodus, qui sublevat enssem,
 Album punico pectus discriminat ostro.
 Milicet decori virtus, pulcæque severo
 Armatur terrore pudor, galeæque minaci
 Flava cruentarum præteditur umbra iubarum,
 Et formidato clipeus Titana læscit
 Lumine, quem tota variatæ Mulciber arte.
 Hic, patrius Mavortis amor, fetusque notantur
 Romulei: pius amnis inest, & bellua nutrix.
 Electro Tiberis, pueri formantur in auro.
 Fingunt ara lupam. Mavortis adamante coruscant.
 Jam simul emittis rapido velocior Euro
 Fertur equis, stridunt Zephyri, cursuque rotarum
 Saucia dividuis clarescunt nubila fulcis;
 Nec traxere moras, sed lapsu protinus uno,
 Quem possunt, tergere locum quem sine sub imo
 Angustant aditum curvis anfractibus Alpes,
 Clausuraque; coniectis scopulis durissima tendunt,
 Non alia referenda manu, sed pervia tantum
 Augusto, geminisque sidem mentia tyrannis.
 Semirutæ turres, avulsæque mœnia fumant.
 Crescunt in cumulum strages, vallemque profundâ

Equa-

Aqua vere jugis. stagnans immersa cruore
 Corpora. turbantur permixto funere manes,
 Haud procul exacto latens certamine victor
 Cessite gramineo candeliter, arbore fultus
 A cœlives humeros: dominum gavisa coronat
 Terra suum, surguntque toris majoribus herbæ
 Sudor adhuc per membra calet, ereberg; recurrit
 Halitus, & placidi radiant in calidulo vultus.
 Quælis letifera populatus cæde Gelonus
 Procubat horrendus Getico Gradivus in Hæmo.
 Exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
 Pulvere solvit equos, immensa; cornu in hastam
 Porrigitur, tremulif; ferit splendoribus Hebrum.
 Ut stetit ante duem discussas Roma per auras,
 Conscia ter sonuit rufus, & inhorruit atrum
 Majestate nemus, prior hic, O numen amicum,
 Dux ait, & legum genitrix, longæque regendo
 Circumfusa polo, consors adjuncta Tonanti,
 Dic agetum, quæ causa viæ? cur desieris arces
 Ausonia, cæliumque tuum? dic, maxima rerum.
 Non ego vel Libyos cessem tolerare vapores,
 Sarmaticosve pati medio sub frigore Coros,
 Situ Roma, vellis, pro te quascumque per oras
 Ibmus, & nulla sub tempestate timentes
 Solfitio Meroen, bruma tentabimus Istrum.
 Tum regina refert: Non me lateat, inelyte rector,
 Quam tua pro Latio viditrica castra laborent,
 Nec quod servitium rursus, Furæque rebelles
 Edomitæ paribus sub te cecidere triumphis.
 Sed precor hoc donum cum libertate recenti
 Adiciis, si vera manet reverentia nostri.
 Sunt mihi pudentes alto de semine fratres
 Pignora cara Probi, festa quos luce creatos
 Ipsa meo fovi gremio, cunabula parvis
 Ipsa dedi, cum matris onus Lucia beatum
 Solveret, & magnos proferrent sidera partus.
 His ego non Decios pulcros, forteve Metellos
 Prætorim: non qui Pœnum domuere ferocem
 Scipidas, Gallique genus fatale Camillo.
 Pieris pollent studiis, multoque redundant
 Eloquio, nec desidiis, dapiibusque paratis
 Indulgete juvenat; nec tanta licentia vitæ
 Abripit, aut mores ætas lasciva relaxat:
 Sed gravibus curis animum sortita senilem

Ignea

Ignea longævo frenatur corde juvenus.
 Illis, quam propriam ducunt ab origine, sortem
 Oramus præbere velis, annique lucurum
 Devoveas venientis iter, non improba posco,
 Non insucta dabis. domus hoc de more requirit.
 Annæ. sic nobis Scythicus famuletur Araxes,
 Sic Rhenus per utrumque latus: Medique subactis
 Nostra Semiramis timeant insignia turres;
 Sic fluat ætonicus Romana per oppida Ganges.
 Duor ad hæc: Optata jubes, ultroque volentem,
 Diva, rogas: non hæc precibus tentanda visent.
 Usque adeo neam condant obliviam mentem,
 Ut pigeat meminisse Probi, quo vindice totam
 Vidimus Hesperiam, fessaque resurgere gentes?
 Ante dabunt hyemes Nilum, per flumina damæ
 Errabunt, glaciæque niger dannabitur Indus;
 Ante Thyestes iterum conterrita mensis
 Intercisa dies refugos vertetur in ortus,
 Quam Probus a nostro possit discedere sensu.
 Dixerat, & velox jam nuncius advolat urbem,
 Ex templo strepuere chori, colleque canoris
 Plausibus impulsæ septena voce resulant.
 Latatur veneranda parens, & pollice docto
 Jam parat auratas trabes, cinctusque micantes
 Stamine, quod molli tondent de slipite Seres,
 Fronde lanigera carpentes vellera sylva:
 Et longum tenues tractus producit in aurum,
 Filæque concreto cogit squalere metallo.
 Quælis purpureas præbebat candida vestes
 Numinibus Latona suis, càm sacra redirent
 Ad loca nutritic jam non errantia Deli.
 Illa feros saltus, & desolata relinquens
 Mænala, lassato certis venatibus arcu,
 Phœbus adhuc nigris rorantia tela venenis
 Exlincto Pythone ferens, tunc insula notos
 Lambicamica pedes, rideret Ægeus alumnis
 Lenior, & blando testatur gaudia fluctu.
 Sic proba præcipuo natos exornat amictu;
 Quæ decorat mundum, ejus Romana potestas
 Fetibus augetur, credas ex æthere lapsum
 Scare pudicitiam, vel sacro thure vocatam
 Junonem Inachiiis oculos advertere templis.
 Talem nulla refert antiquis pagina libris,
 Nec Latæ cecincere tubæ, nec Græca vetustas:

Con-

Coniuge digna Probo: nam tantum cętibus exstat
 Fęmineis, quantum supereminet ille maritos:
 Cęta sibi certantes sexus quid possit uterque
 Hunc legere torum. ræcat Nereidæ nuptam
 Pelione duplici scędant Consulæ matrem,
 Felicemque uterum, qui nomina parturit annis:
 Ut scęptrom gesseret manu, membrisque rigentes
 Aptaveret togas, signum dat summus hiulca
 Nube pater, gratamque facem per inane rotantes
 Prospera vibrati tonuerunt omina nimbi.
 Accepit sonitus curvis Tiberinus in antris,
 Ima valle sedens, arrectisque auribus hæsit,
 Unde repentinus cęli fragor, ilicet herbis
 Pallentes thalamos, & structa cubilia musco
 Defecit, ac Nymphis ur nam commendat herilem,
 Illi glaucæ nitent hirsuto lumina vultu,
 Cęruleis infecunda visus, reddentia patrem
 Oceanum: crispo densantur gramine colla.
 Vertice luxuriatoto crinalis arundo;
 Quam neq; fas Zephyris frangi, nec sole perulam
 Estivo candore mori: sed vivida frondet
 Equævum complexa caput, taurina levantur
 Cornua temporibus raucos sudantia rivos.
 Distillant per pectus aque, frons hispida manat
 Imbribus, in liquidos fontes se barba pepedit.
 Palla grave humeros velat, quam neverat uxor
 Illa, percurrens vitreas sub gurgite telas.
 Est in Romuleo procumbens insula Tibri,
 Qua mędius geminas interfuit alveus urbes
 Dilicetæ subeunte freto, pariterque minantes
 Ardua turrigera surgunt in culmina ripæ.
 Hic stetit, & lubitum prospexit ah aggere votum
 Unanimes fratres, iuncto stipante Senatu
 Ire forum, stridatque procul radiare secures,
 Atque uno hijuges roli de limine fauces.
 Obsupuit visu, suspensaque gaudia vocem
 Oppressam tenuere diu; mox inchoat ore;
 Respice, si tales iactas aluisse sitentis,
 Eunota Spārtane, cuius, quid protulit æquum
 Falsus olor, valido quamvis decernere casstu
 Norint, & ratibus sævas arceret procellas?
 Et nova Lędis soboles fulgentior astris.
 Ecce mei cives: quorum jam Signifer optat
 Adventum, stellisque parat convexa futuris.

Jam

Jam per noctivagos dominetur Olybrius axes
 Pro Polluce rubens, pro Castore flamma Probinæ,
 Ipsi vela regent. ipsi dominantibus auras
 Navita tranquillo moderabitur æquore pinum.
 Nunc pateras libare Deis, nunc solvere multo
 Nectare corda libet. niveos jam pandite cęrus,
 Naisdes, & totum violis prætexite fontem.
 Mella ferant sylvæ, iam profusum ebrius amnis
 Mutatis in vina vadis. iam sponte per agros
 Sudent irrigue spirantia balsama venæ.
 Currat, qui focie roget in convivia mensæ
 Indigenas fluvios. Italici quicumque suberrant
 Montibus, Alpinaque bibunt de more pruinæ:
 Vulturनुक्ष rapax, & Nar vicinatus odoro
 Sulfure, tardatusque suis eroribus Ufens:
 Et Phaethontæ perpelus dama ruina
 Eridanus, flavæque terens quæcæta Mariæ
 Liris, & OEBALIS qui temperat arva Galeus.
 Semper honoratus nostris celebrabitur undis
 Iste dies: semper dapibus recoletur opimis.
 Sic ait, & Nymphæ patris præcepta secuta
 Testa parant pepis: ostroque infecunda coruscò
 Humida gemmiferis illuxit regia mensis.

O bene signatum fraterno nomine tempus!
 O consanguineis felix auctoribus anne!
 Incipe quadrifidum Phœbi torquere laborem.
 Prima tibi procedat hęcens, non frigore torpens,
 Non canas vestita nives, non aspera ventis,
 Sed tepido calefacta Notò. ver inde ferentum
 Protinus, & liquidi clementior aura Favoni
 Præcis te croceis pingat, te messibus æstas
 Induat, autumnusque madentibus ambiat avis.
 Omni nobilior lustro, tibi gloria soli
 Contigit, exactum nunquam memorata per ævum.
 Germanos habuisse duces: te cuncta loquetur
 Tellus, te variis scribent in floribus Horæ,
 Longaque perpetui ducent in secula fasti.

C L.

22
CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM.
LIBER I.

Præfatio.

PHOBRO domitus Python cum decidit arcu,
Membraque Cirrhæo fudit anhelæ iugo:
Qui spiritis tegeter montes, hauriet hista
Flumina, sanguineis tangeret astra iubis:
Jam liber Parnassus erat, nexuque soluto
Cæperat erêta surgere fronde nemus.
Concusæque diù spatiosistradibus ornî
Securas ventis explicuere comas.
Et qui vipereo spumavit sæpe veneno
Cephalissos, liquidis purior ibat aquis.
Omnis, Jo Pæan, regio sonat, omnia Phœbum
Rura canunt. Tripodas plenior aura rotat.
Auditoque procul Musarum carminè ducti,
Ad Themidis coeunt antra severa Dei.
Nunc alio Domini tellis Pythonè preëmpto
Convenit ad nostram sacra cætera lyram.
Qui stabilem servant Augustis fratribus orbem,
Iustitia pacem, viribus arma tegunt.

SÆPES mihi dubiam traxit sententia mentem,
Curarènt Superi terras, an nullus inesset
Reitor, & incerto fuerent mortalia casu.
Nam cum dispositi quæsissem fœdera mundi,
Præscriptosque mari fines, annique meatus,
Et lucis noctisque vices: tunc omnia rebat
Consilio firmata Dei, qui legè moveri
Sidera, qui fruges diverso tempore nasci,
Qui variam Phœben alieno iusserit igni
Compleri, Solemque suo: porrexerit undis
Litora: tellurem medio libra verit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Adspicerem, lætoque diù florere nocentes,
Vexarique pios: rursus labefacta cadebat
Religio, causæque viam non sponte sequubar
Alterius, vacuo que currere semina motu
Affirmat, magnamque novas per inane figuras

For-

IN RUFINUM LIB. I. 23

Fortuna, non arte, regi: que Numina sensu
Ambiguo vel nulla putat, vel nescia nostri.
Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abstulitque Deos. Jam non ad culmina rerum
Insultos crevisse queror. tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant. Vos pandite vati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Invidia quondam stimulis incanduit atrox
Alecto, placidas latè cum cerneret urbes.
Protinus infernas ad limina terra forores
Concilium deforme vocat. glomerantur in unum
Innumera pestes hæbèbi, quascumque sinistro
Nox genuit fetu: nuerix Discordia belli,
Imperiosa Fames, leto vicina Senectus,
Impatientisque sui Morbus, Livorque secundis
Anxius, & scisso mœrens velamine Luctus,
Et Timor, & cæco præcepit Audacis vultu,
Et Luxus populator opum, quem semper adhærens
Infelix humili gressu comitatur Egestas,
Fœdæque Avaritiæ complexæ pœtora matris
Insomnes longo veniunt examine Curæ.
Complentur vario ferrata sedilia cætu,
Torvaque collectis stipatur Curia monstris.
Alecto stetit in mediis, vulgusque tæcere
Iussit, & obstantes in tergum repulit hydros,
Perq; humeros errare dedit: tum corde sub imo
Inclusam rabidis patefecit vocibus iram.

Sic inetransquillo produci secula cursu,
Sic fortunatas patiuntur vivere gentes?
Que nova corrumpit nostros elementia mores?
Quorabes innata perit? quid inania prolunt
Verbera? quid facibus nequiquæ cingimur atris?
Heu nimis ignava, quas cælo Jupiter arceat,
Theudosis terris: en aurea natiçur ætas.
En proles antiqua redit. Concordia, Virtus,
Cumque Fide Pietas alta cervice vagantur,
Insignemque canunt de nostra plebetriumphum.
Proh dolor! ipsa mihi liquidas delapsa per auras
Iustitia insultat, vitiosque à stirpe recisiss
Elicit oppressas tenebroso carcere leges.
At nos indecores longætorpebimus ævo,
Omnibus cjectæ regnis? agnoscite tandem
Quid furias deceat, consuetas sumite vires;
Conventuque nefas tanto decernite dignum.

Jam

Jam cupio Stygiis invadere nubibus aëtra,
Jam flatu violare clem, laxare profundo
Frena mari, ruptis fluvios immittere ripis,
Et rerum vexare fidem: sic fata eruentum
Mugit, & tortosiserpentum arefuit hiatus,
Noxiæque effudit concussio erine venena.
Anceps motus erat, vulgi pars maxima bellum
Indicit Superis: pars Ditis Jura tuentur.
Disfensuque alicui rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cum flamine fracto
Durat adhuc, sævique rumor, dubiumque æstu
Lassa recedentes fluitant vestigia venti.

Improba mox surgit tristi de sede Megæra,
Quam penes infani fremitus, animique profanus
Error, & undantes spumis furialibus ira.
Non nisi quæsitum cognata exde cruorem,
Illicitumve bibit, patrius quem fuderit ensis,
Quem dederint fratres, hæc terruit Hercules ora,
Hæc defensores terrarum polluit arcus:
Hæc Athamanthæa direxit spicula dextra;
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis ludit jugulis: hæc aspice tædæ
Oedipodem matri, natæ junxere Thyestem.
Quæ tunc horrifonis effatur talia dicitis.

Signa quidem, ò focis, Divos attollere contra
Nec fas est, nec posse reor: sed lædere mundum
Si libet, & populis commune intendere letum,
Est mihi prodigium cunctis immanius hydriis,
Tigride mobilis fœta, violentis Austris
Acribus, Euripi refluxis incertius undis,
Rufinus, quem prima meo de matre cadentem
Suscepit gremio, repta vitæ parvus isto
Sæpe sinu, teneroque per ardua colla volutus
Ubera quæ fivit fletu, linguisque tristalcis
Mollia lambentes fixerunt ora ceratæ.
Meque etiam tradente dolos, artemque nocendi
Et didicit simulare fidem, sensuque vinaces
Protegere, & blando fraudem præterere risu,
Plenus sævitæ, luctrique cupidine fervens,
Non Tartessiacis illum satiaret arcibus
Tempestas præciosa Tagi, non stigma rubentis
Aurea Pæctoli: totumque exhaulerit Herminum,
Ardebit majore siti, quam fallere mentes
Doctus, & unanimos odiis turbare sodales!

Talem progenies hominum si præfca tulisset;
Pirithoum fugeret Theseus; offensus Orestem
Desereret Pylades; odisset Castora Pollux.
Ipsa quidem fateor vinci, rabidoque magistram
Prævenit ingenio: nec plus sermone morabor.
Solutus habet quidquid sceleris possedimus omnes.
Hunc ego, quid sit res est accommoda turbe,
Regalem ad summi producam principis aulam:
Sit licet ille Numa gravior, sit denique Mimos:
Cedet, & infidius nostri fœdetur alumni.

Orantem sequitur clamor, cunctaque profanas
Portexere manus, inventaque tristia laudant.
Illa, ubi czruleo vestes connexuit angue,
Nodavit; adamante comas, Plegethota Ionorum
Poscit, & ambusto flagrantis ab aggere ripæ
Ingentem picco succedit gurgite pinum,
Pigraque veloces per Tartara concutit alas.

Est locus, extremum qua pandit Gallia litus,
Oceani prætentus aquis, ubi ferit Ulysses
Sanguine libato populum mo visse silentem.
Illic umbrarum tenui stridore volantum
Flebilis auditur questus, simulæra coloni
Pallida, defunctæque vident migrare figuras.
Hinc Dea profluit, Phœbique egressa serenos
Infecit radios, ululatuque æthera rupit
Terrifico, sensit ferale Britannia murmur,
Et Senonum quatit arva fragor, revolutaq; Tethys
Substitit, & Rhenus profusa torpuit urna.
Tunc in cantitum mutatis sponte colubris
Longærum mentita senem, rugique severas
Periculata genas, & sicco languida passu,
Invadit muros Elysi, notissima dudum
Tæta petens, oculique diu liventibus hæsit,
Pejorem mirata virum, tunc talia fatat.

Otiæ te, Rufine, juvant? frustra que juventæ
Consumis flores patriis inglorius arvis?
Heu necis quid fata tibi, quid lyæra donec,
Quid fortuna pareat, toti dominabere mundo,
Si parere velis, artus ne sperare seniles.
Namque mihi magicæ vires, ævi que futuri
Præsciardor inest, novi quo Thesfala cantu
Eripit lunare jubar, quid signa sagacis
Ægypti valeant, qua gens Chaldaea vocatis
Imperet arte Deis, nec me latuere fluentes

Arboribus fucei, funestiarumque potestas
 Herbarum, quidquid lethali gramine pollens
 Caucasus, & Seythica vernant in tarmina rupes,
 Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
 Sapius horrendos Manes, sacrisque litavi
 Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi
 Carminebus vitura meis, multoque canendo,
 Quamvis Parcarum restarent flata, petemi.
 Ire vagas quercus, & sulmen flare coegi,
 Veriaque non pronoturvavi flumina lapsu,
 In fontes reditura suos, neu vana locutum
 Me fortasse pntes, mutatos cerne Penates.
 Dixerat: & nivea (mirum) cæpet columna
 Ditari, subitoque trabes lucere metallo.
 Illecebris capitur, nimumque clatus avaro
 Palcitur intuitu, sic Rex ad prima tumebat
 Mæonius, pulcro cum verteret omnia tactu.
 Sed postquam riguisse dapes, fulvamque revinctos
 In glaciem vidit latitantes, tum munus acerbum
 Sensit, & invisio votum damnavit in auro.
 Ergo animi victus, Sequitur quocumque vocaris
 Seu tu vir, seu Numen, ait, patriaque relicta
 Foas iussu Furie tendebat ad arcus,
 Instabile sique olim Symplegadas, & freta remis
 Incluta Thessalicia, qua celsa Bosphorus urbe
 Splendet, & Odrysiis Asiam disterminat oris.
 Ut longum permenus iter, ductusque maligno
 Stamine fatorum claram subrepit in aulam,
 Illic ambitio nasci, discedere rectum;
 Venum cuncta dari, profert arcana, clientes
 Fallit, & ambitos a principe vendit honores.
 Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
 Nutrit, & exiguum simulandum vulnus acerbat.
 Ac velut innumeros amens accedere Nerus
 Nescit, & undantem quamvis hinc hauriat Istrum,
 Hinc bibat æstivum lepteno gurgite Nilum,
 Par semper, similisque meat: sic floctibus auri
 Expleti calor ille nequit. Cuiuscunque monte
 Contextum gemmis, aut prædia culca fuissent,
 Rufino populandus erat, dominoque parabat
 Exitum fecundas ager; metuenda colonas
 Fertilitas, laribus pellit, detrudit avitis
 Finibus, aut aufert vivis, aut occupat hæres.
 Congelata cumulantur opes, orbisque rapinas
 Accipit

Accipit una domus, populi fervire coacti,
 Plenaque privato succumbunt oppida regno.
 Quò, vestime, ruis; tenes utrumque licebit
 Oceanum, laxet rusticis tibi Lydia fontes,
 Jungantur folium Cræsi, Cyriquetiæ:
 Numquam dives esis, numquam satiabere quæstu.
 Semper in opus, quicumque, cupit, contentus honesto
 Fabricius parvo spernebat munera Regum,
 Sudabatque gravi Consul Serranus aratro,
 Et casa pugnaces Curios angusta tegebat.
 Hæc mihi pauperas opulentior: hæc mihi cæta
 Culminibus majora tuis, tibi quarit inanes
 Luxuriosocitura cibos, mihi donat inemptas
 Terra dapes, rapiunt Tyrios ibi vellera lucos,
 Et piscituræ saturantur murice vestes:
 Hic radiæ flores, & prati viva voluptas
 Ingenio variata suo, fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: hic mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantum latas ibi perstrepat ædes:
 Hic avium cantus, labentis mormura rivi.
 Vivitur exiguo melius, natura beatis
 Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.
 Hæc si nota forent, si fueremur simplicem cultu:
 Classica non ferementis non frigidula fraxiosus iret:
 Non ventus quateret puppes, non machina muros.
 Crescebat celebrata sitis, nulla que recentis
 Incelestis flagrabat amor, nulla que petendi
 Cogendive pudor, ererbisque paria necit
 Mandantis: sociat pericuro lædere dextras.
 Si semel è tantis poscenti quique negasset,
 Effera præmido quætebat corda furore,
 Quæ sic Quæsi saeculo percussa læzæ,
 Aut Hyrcæa promens raptorem bellua Parthum,
 Aut serpens calcata furit: jurata Deorum
 Majestas teritur: nusquam reverentia mensæ,
 Non conjux, non ipse simul, non pigora cæca
 Sufficiunt odiis: non extinguit propinquos,
 Non notos egisse sat est, excindere cives
 Funditus, & nomen gentis delere laborat.
 Nec celeri micitileto: crudelibus ante
 Supplicibus fruitur: cruciatus, vincla, tenebras
 Dilato mucrone parat, proh favorente
 Parendi rabies, concessaque vita dolori!

Mors adæone parum est? causis fallacibus inflat:
 Arguit attonitos se iudice, cætera segnis.
 Ad facinus velox: penitus regione remotas
 Impiger ire vias. non illum Sirius atdens
 Brumave Rhipæo stridens Aquilone retardat,
 Effera torquebant avidæ præcordia curæ,
 Effugeret ne quis gladius, ne perderet illum
 Augusto miserante nefas. non flectitur annis:
 Non ætate labat, juvenum rorantia colla
 Ante patrum vultus stricta cecidere securi.
 Ibat grandævus nato moriente superstes
 Post trabas exsul. quis prodere tanta relatu
 Funera, quis cades possit deflere nefandas?
 Quid tale immanes unquam gessisse feruntur
 Vel Scinis Isthmiaca pinu, vel rape profunda
 Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sulla?
 O mites Diomedis equi! Bufiridisaræ
 Clementes! jam Cinna pius, jam Sparthace lenis
 Ruffino collatus eris. dejecerat amens
 Occultis odiis terror, tacitique sepultos
 Suspendant gemitus, indignarique verentur.
 At non magnanimitas virtus Scilicetonis eodem
 Fracta metu: medio solus, sed turbine rerum
 Contra letiferos ridens, contraque rapacem
 Movit tela feram, volueris non præpete cursu
 Væcus equi, non pegaseis adiutus habenis.
 His cunctis optata quietes, hic sola pericli
 Turris erat, clipeusque truces in porredus in hostem.
 Hic protugis sedes, adverteque signa furori,
 Servandis hic castra bonis: huculque minatus
 Hærebat, retroque fuga cedebat inertis.
 Haud secus hierno tumidus cum vortice torrens
 Saxa rotat volvitque nemus, pontesque revellit,
 Frangitur oblectu scopuli, quærensque meatum
 Spumat, & illis montem circumtonat unda.
 Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,
 Lapsuroque tuos humeros obiceccis orbi?
 Te nobis trepidæ cœi sidus dulce carinæ
 Ostendere Dei, geminisque lassæ procellis
 Tunditur, & victo trahitur: jam cæca magistro.
 Inachus rubro perhibetur in æquore Perseus
 Neptuni domuisse pecus, sed tutior alis.
 Te non penna vehit, rigida cum Gorgone Perseus:
 Tu non vipereo descensus erine Medusæ.

Illud

Illum vilis amor suspensæ virginis egit:
 Te Romanatulus. taceat superata vetustas:
 Hercules conferre tuis jam desinat actus.
 Una Cleonæum pascebat sylvæ leonem,
 Arcadiæ salrum vastabat dentibus unum
 Sævus aper; tuque, o compressa matre rebellis
 Non ultra Libya fines, Antææ, nocebas:
 Solaque fulmine resonabat Creta iuveno,
 Lernæaque virens obsederat Hydra paludem.
 Hoc monstrum non una palus, non una tremebat
 Insula; sed Latia quidquid ditione subactum
 Vivit, & a primis Ganges horret ab Iberis.
 Hoc neque Geryon triplex, nec turbidus Orco
 Janitor æquabunt, nec si consurrat in unum
 Vis Hydra, Scyllæque fames, & flamma Chimæræ.
 Certamen sublimè diu, sed moribus impar
 Virtutum, scelerumque fuit. jugalæ minatur;
 Tu prohibes, ditem spoliat, tu reddis egentis.
 Eruit: instauras. accendit prælia: vincis.
 Ac velut infecto morbus crudeliter cælo
 Incipiens primos pecudum depascitur artus;
 Mox populos, urbesque rapit, ventisque perustis
 Corruptos Stygiam pestem desudat in annes:
 Sic avidus prædo jam non per singula sævit:
 Sed læpæris inferre minas, omni que percepto
 Milite, Romanas ardet proflernere vires.
 Jam gentes, Istrique movet, Scythiamque receptat
 Auxilio, traditque suas hostilibus armis
 Relliguas, mixtis descendit Sarmata Dacis.
 Et qui cornipedes in poela vulnerat pudax
 Massagetes, patriamque bibens Marotin Alanus,
 Membraque qui ferro gaudet pinxisse Gelonus,
 Ruffino collecta manus, vetat ille donari,
 Innequitque mōras, & conqrua tempora differt.
 Nam tua cum Geticas Itraquid dextra cætervas,
 Ulta Ducis socii letum, parque una maneret
 Debilior, & facilisque capi: tunc impius ille
 Proditor imperii, conjuratsque Getarum
 Distulit instantes cluso principe pugnas,
 Hunnorum laturus opem: quos affore bello
 Norat, & invisit mox se conjungere castris.
 Est genus extremos Scythiæ vergentis in ortus
 Trans gelidum Tanain: quo non famosius ullum
 Artos alit, turpes habitus, obsecraque vilis

B 3

C or

Corpora; mens duro numquam cessura labbris.
 Prae dæcibus, vitans la Ceres; fronteque secari
 Ludus, & occisos pulcrum Jurare parentes.
 Nec plus nubigenas duplex natura biformes
 Cognatis aperavit equis, acerrima nullo
 Ordine mobilitas, inperatioque recurfus.
 Quos tamen in pavidus comu a fumantis ad Hebræi
 Tendit aquas, sic autetubas, ferrumque precatus.
 Mavors, nubifero seu tu procumbis in Æmo,
 Seu te cana gelu Rhodope, seu remige Medo
 Sollertatus Athos, seu caligantia nigris
 Illicibus Pangæa tenent, sociingere mecum
 Et Thracas defende tuos: si latior adfit
 Gloria, vestita spoliis donabere quereus.
 Audit illa pater, seculisque nivalibus Æmi
 Surgit, & hortatur celeres clamore ministros.
 Fer galeam, Bellona, mihi, nexuque rotarum
 Tende, Pavor isrena rapidos formido jugales.
 Festinas urge te manus, meus ecce paratur
 Ad bellum Scilico, qui me de more trophæis
 Dirat, & hostiles suspendit in arbore cristas.
 Communes semper licet, communia nobis
 Signa canunt, Junctoque sequor tentoria curru.
 Sic fatus campo insiliit, lateque fugatas
 Hinc Scilico turmas, illinc Gradivus agebant,
 Et clypeis, & mole pares. stat cassis utrique
 Sydereis harsuta júbis, loricaque cursu
 Æstuat, & largo satiatur vulnere cornus.
 Acrior interea voto, multoque Megara
 Luxuriata malo, mæsta deprehendit in arce
 Justitiam, diroque prior scilicet ore lacessit.
 En tibi prisca quies, revocataque secula rursus,
 Ut rebar, vigent, en nostra potentia cecidit,
 Nec locus est usquam Furis, huc lumina sceste,
 Adspice barbaricus iocent quot mænia flammis,
 Quas mihi Rufinus strages, quantumque cruoris
 Præbeat, & quantis epulenter egdibus hydri.
 Linque homines, sortemque meam: pete sylvera
 notis
 Autumni te redde plagis, quæ vergit in Austrum
 Signifer, æstivo sedes vicina Leoni,
 Jam pridem geminæque vacant consinia Libræ,
 Atque utinam per magna sequi convexa liceat.
 Diva refert; Non ulterius bæchabere demens.

Jan

Jam penas tuas iste dabit: jam debitus ultor
 Imminet, & terras, qui nunc, ipsumque fatigat
 Æthera; nec vili moriens conductur arena.
 Jamque ad erit lato promissus Honorius ævo.
 Nec forti genitor minor, nec frater corusco:
 Qui subigat Medos, qui cuspidet proterat Indos.
 Sub juga venturi reges, calcabitur alper
 Phasis equo, pontemque patri cogetur Araxes.
 Tuque simul gravibus ferri religata catenis
 Expellere die, debellataque draconum
 Tonso juba imo Barathri condere recessu.
 Tum tellus communis erit: tum limite nullo
 Discerneret ager: nec vomere sulcus adunco
 Findetur, subitis messor gaudebit aristas.
 Rorant querecta favis: stagnantia passim
 Vitis fluent, oleique lacus: nec murice tindis
 Velleribus quæretur honos: sed sponte rubebunt
 Atonito pastore greges, pouruque per unicum
 Ridebunt virides gemmis nascentibus alga.

CL. CLAUDIANI
 IN RUFINUM

LIBER II.

Præfatio.

PANDITE defensum reduces Heliconæ fo-
 fores.
 Pandite, permissa iam licet ire choris.
 Nulla per Æonios hostilis buccina campos
 Carmina mæste deteriore vetat.
 Tu quoque securis pulsa formidine Delphis,
 Floribus ultorem, Dæte, cinge tuum.
 Nullus Castalios latices, & præcia facti
 Flumina polluto Barbarus ore bibit.
 Alpheus late rubuit, Siculamque per æquos
 Sanguinea belli retulit unda notas.
 Agnovitque novos abiens Archæusa triumphos.
 Et Geticam scufit teste rore necem.

B 4

lumen-

Inmensis, Siliceo, succedant otia curis,
 Et nostræ patiens corda remitte lyre.
 Ne pudeat longos interrupisse labores,
 Et tenuem Musis constituisse moram.
 Fertur & indomitus tandem post prelia Mavors.
 Iussa per Odrysiis funderè membra nives,
 Obhutque sui, postea clementior halta.
 Pteris aures pacificare modis.

JAM post edomitas Alpes, defenſaque regna
 Hesperia, merita complexus sede parentem
 Auctior adjecto fulgebant sydere mundus,
 Jamque tuis, Siliceo, Romana potentia curis,
 Et rerum commissus apex, tibi credita fratram
 Utraque majestas, geminæque exercitus aule.
 Rufinus (neque enim patiuntur sæva quietem
 Crimina, pollutæque negant arecere fauces)
 Insandis iterum terras accendere bellis
 Inchoat, & solito pacem vexare tumultu.
 Hæc etiam secum: Quanam ratione tubor
 Spem vitæ fragilem? qua tor depellere fluctus
 Arte queat? præmor hinc odiis: hinc milite cingor.
 Meu quid agam? nõ arma mihi, nõ principis ullus
 Auxiliatur amor. matura pericula surgunt
 Undique, & impositi radiant cervicibus enes.
 Quid restat, nisi cuncta novo confundere luctu,
 Insolentque meæ populos miscere ruine?
 Everso juvat orbe mori, solatia leto
 Exitium commune dabit: nec territis ante
 Deccadam, cum luce simul linquenda potestas.
 Hæc fatus, ventis veluti si frena remittat
 Æolus, abrupto gentes sic obilitæ fudit.
 Laxavitque viam bellis, &, ne qua maneret
 Immunis regio, cladem divisit in urbes,
 Disposuitque nefas, alii per terga ferocis
 Danubii solidara ruunt, expertaque remos
 Frangunt stagna rotis, alii per Galpæ claustra,
 Armeniaque nives inopino tra-nite ducti
 Invadunt Orientis opes. Jam pascua tumant
 Cappadocum, volucrumque parens Argæus equorum.
 Jam robet altus Halys: nec fe descendit iniquo
 Monte cilix. Syriæ tractus vastantur ameni:
 Assuetumque choris, & læta plebe canorum
 Proterit imbellem sonipes hostilis Orontem.

Hinc

Hinc planctus Afæ: Geticis Europa catervis
 Ludibrio, prædæque datur, frondentis adusque
 Dalmatiz fines: omnis quæ mobile Ponti
 Æquor, & Hadriacæ stellis interjacet undas,
 Squalet inopæ pecudum, nullis habitatis colonis,
 Instar anhelantis Libyæ, quæ, torrida semper
 Solibus, humano necesse manifestere cultu.
 Theſſalus ardet ager, reticet pastor fugato
 Pelion. Emathias ignis populatur aristas.
 Jam præla Pannonia, miserandaque; mœnia Thracæ,
 Arvaque Myſorum. Jam nulli sibile damnum,
 Sed carius solennis erat, campisque turori
 Espoſitus, sensumque malis detraxerat usus.
 Eheu quàm brevibus pereunt ingentia fati!
 Imperium tanto quæſitum sanguine, tanto
 Servatum quod mille ducum peperere labores,
 Quod tantis Romana manus contexit annis,
 Proditur unus iners angusto tempore verit.

Urbs etiam, magnæque dicitur amula Romæ,
 Et Chalcædonias contra deſpectat arenas,
 Jam non finitimo Martis errore moveret:
 Sed propius lucere faces, & rauca sonare
 Cornua, vibratiſque pecti fastigia telis
 Adſpicit. hi vigili muros statione tueri,
 Hi junctis properant portus munire carinis.
 Obſeſſa tamen ille ferus lætatur in urbe,
 Exultatque malis, summoque è culmine turris
 Impia vicini cernit spectacula campi.
 Vincit ære nurus, hunc in vada proxima mergi
 Seminecem, hunc subito percussum vulnere labi,
 Dum fugit, hunc animam portis efflare sub ipsis,
 Nec canos prodelle seni, puerique cruore
 Maternos undare sinus. imenita voluptas,
 Et risus, plerumque subit. dolor afficit unus,
 Quod feriat non ipse manu. videt omnia late
 Exceptis incensa suis, & crimine tanto
 Luxuriam, carumque sibi non abuit hostem.
 Jactabatque ultro, quod soli castra paterent,
 Sermomumque foret vicibus permiffa potestas,
 Egredii quoties exisset sederis auctor.
 Stipator locis, circumque amara clientum
 Agmina privatis ibant famulantia signis.
 Ipse inter medios, ne qua de parte relinquit
 Barbatiem, revocat fulvas in pectore pelles;

B f .Fr-

Frenaque, & immanes pharetras, arcuq; sonoros
 Affimulat, mentemque palam testatur amicum.
 Nec pudet Ausonios curtus, & Jura regentem
 Sumere deformes ritus, vellemque Getarum:
 Insignemque habitum Latii mutare coacta
 Merent captivæ pello iudice leges. (tim?)
 Quis populi tunc vultus erit? quæ murmura fur-
 Nam miseris nec flere quidæ, aut lenire dolorem
 Colloquis impune licet. quoniam ulque feremus
 Exitiale jugum? diræ quis terminus unquam
 Sortis erit? quis nos funesto turbine rerum,
 Aut tantis solvet lacrymis? quos Barbaras illinc,
 Hinc Rufinus agit: quibus arva, fretuq; negantur.
 Magna quidem per rura lues: sed major obrerat
 Intra tectâ timor, tandem succurre ruenti
 Heu patriæ, Scilico, dilectâ luc pignora certæ,
 Hic domus: hic thalamis primis genialibus omen.
 Hic tibi felices erexit regia tadas.
 Vel solus sperate veni, te prælia viso
 Languescent, avi dique cadet dementia monstri.
 Talibus urgetur discors Aurora procellis.
 At Scilico, Zephyris cum primâ bruma remitti,
 Et juga diffusis nudari cæpta pruinis,
 Partibus Italia tranquilla in pace locatis,
 Utraq; castra movens, Phæbi propebracat ortus,
 Gallicæ disceruis Eoaque robora turmis
 Complexus, nunquam tanta ditone sub una
 Convenerit manus, nec top discrimina vocum.
 Illinc Armenia vibratis crinibus alba
 Herbida colle dæ facili velamina nodo.
 Inde truces flavo comitantur vertice Galli,
 Quos Rhodanus velox, Atraris quos tardior abit,
 Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus,
 Quoique rigat retrò pernicior unda Garunnæ,
 Oceani pleno quoties impellitur æstu.
 Mens eadem cunctis, animique recentia ponunt
 Vulnera, non odit viçus, victorve superbit.
 Et quamvis præsens tumor, & civilia nuper
 Classica, bellatrixque etiam nunc ira caleret,
 In ducis exinim conspiravere lavorem.
 Haud aliter Xerxes toto simul orbe securus
 Narratur rapuisse vagos exercitus amnes,
 Et telis umbrasse diem, cum clausibus iret
 Per scopulos, et tunc; pedes contemneret æquor?

Vix

Vix Alpes transgressus erat, nec jam amplius errat
 Barbarus, adventumq; temens, se cogit in unam
 Planitiem, tutoque includit paucâ gyro.
 Tum duplicem fossam non exsuperabile vallum
 A sperat alternis ludibus, murique locata
 In speciem, cæcis obtendit plautique juvenis.
 At procul ex languis Rufinum perculit horror.
 Intedæ pallore genæ. iterior ore gelato
 Incertus peteretne fugam, veniamve subactus
 Polceret, an fidios se transferret in hostes.
 Quid nunc divitia, quid sulvi vastâ metalli
 Congeries, quid purpurei effusa columinis
 Atria? prolataque juvant ad sidera moles?
 Audit iter, numeratque dies, spatiorque viarum
 Mætur vitam, torquetur pace futura.
 Nec recipit somnos, & sæpe cubilibus amens
 Exeritur, penamque luit formidine pænz.
 Sed redit in rabiem, scelerumque immanè resumptum
 Ingenium, sacraque fores prædivitis aula
 Intrat, & Arcadium misto terrore precavit.
 Per fratris regale iubar, per fata parentis
 Ætherii, foremque tui te deprecor xvi.
 Esipe me gladiis, liceat Sciliconis inquis
 Evitare minas, in nostram Gallia credem
 Conjurata venit, quidquid ligat ultima Tethys,
 Extremos ultra volitat gens si qua Britannos,
 Mota mihi, tantis capien di credimur armis?
 Tot signis unum petitur caput, unde crocoris
 Ista fitis? geminum cæli sibi vindicet ævem,
 Et nullum vult esse parem: succumbere possit
 Cuncta sibi, regit Italiam, Libyenque coerct:
 Hæspan, Gallique jubet, non orbita Solis,
 Non illum natura capit, quascumque paravit
 Hic Augustus opes, & quas post bella recepit,
 Solus habet, possessa semel non reddere curat.
 Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur:
 Nos premio oppidiorum quid partem invadere tentat?
 Deferat Illyricos fines; Eoa remittat
 Agmina; fraternas ex æquo dividat hastas;
 Nec sceptri tantum fueris, sed militis, hæres.
 Quod si dissimulas nostræ succurrere morti,
 Nec prohibere paras: Mane, & sidera tellor,
 Hæc cervix non sola cadet, miscibitur alter
 Sanguis, nec Stygias ferat incomitatus ad umbras,

N 6 Nec

Nec mea securus ridebit funera victor.
 Hæc ubi: didatur facinus, missisque repente
 Qui ferat extortas invito principe voces.
 Interea Stilico iam lætior hoste propinquo
 Nec multo spatii distantibus æquore vallibus
 Pugnandi cupidas accendit voce cohortes.
 Armeniis frons læva datur; per cornua Gallos
 Dexteriora locat. spumis igniferæ frena,
 Pulveris extolli nimbos, lateque videres
 Surgere purpureis undantes anguibus hastas,
 Serpentumque vago cælum sævire volatu.
 Implert Thersalam ferri nitro; antraque docti
 Cornipedis, teneroque annis reptatus Achilli;
 Et nemus Osetæum resonat clamore nivalis
 Ossa tonat, pulsoque fragor geminatur Olympo.
 Intumuit virtus, & locis prodigius arsit
 Impetus. haud illos rupes, haud alta vetarent
 Flumina. præcipiti stravissent omnia cursu;
 His si tunc animis acies collata fuisset,
 Prodiat non tantas vidisset Græcia clades:
 Oppida scemo Pelopæa Marte vigerent:
 Sarent Arcadiæ, flarent Lacedæmoniacos;
 Nec mare fumasset geminum flagrantæ Corinthe.
 Nec fera Cæropias traxissent vincula matres,
 Illa dies potuit nostris imponere finem
 Cladibus, & secleris causas auferre futuri.
 Invida, proh, quantum rapuit Fortuna triumphū!
 Inter equos, interque rubas mandata feruntur
 Regis, & armati veniunt duos ore ad aures,
 Obtulitque, simul ira virum, simul obruit ingens
 Mæror, & ignavo tantum licuisse noventi
 Miratur, dubios anceps sententia volvit
 Eventus: peragat pugnas, an fortia cæpta
 Deferat? Illyricis ardet succurrere damnis;
 Præceptis obstare timet, reverentia frangit
 Virtutis stimulos, hinc publica commoda suadet,
 Hinc metus invidiæ, tandem indignatus ad astra
 Extollit palmas: & ab imo pectore fatur
 Numina Romanis necdum satiata ruinis,
 Si juvat imperium penitus de stirpe revelli,
 Uno si placuit deleri sæcula lapsu,
 Si piget humani generis; prorumpit in arva
 Libertas effrena maris, vel limite nullo
 Devius errantes Phæeton confundat habenas,

Cur

Cur per Rufinum geritur? procumberet mundum
 Hoc auctore pudet. mediis revocamur ab armis,
 Proh dolor! & stricis deponere cogimur enses.
 Vos arsuræ urbes; perituraque mania tellus.
 Cedo equidem; & miseris permitto castibus orbem.
 Flecite signa, duces. redeat jam miles Eous.
 Passendum, taceant litui, prohibete sagittas.
 Parcite contiguo, Rufinus præcipit hosti.

His dicitis, omnes unâ fremere manipuli:
 Quantum non Italo percussis Cærania fluctu?
 Quantum non madidis elisa tonitruæ Coris.
 Secernique negant, ereptaque prælia poscunt;
 Insignemque ducent populus defendit uterque,
 Et sibi quique trahit, magno ceratur amore,
 Alternamque fidem non illaudata læcessit
 Seditio, tali que simul clamore queruntur.

Quis mihi nudatos enses, quistela læcertis
 Excudit, & solvi curvatos imperat arcus?
 Quisnam audeat leges vibrato imponere ferro:
 Inflammata semel nescit miscere virtus.
 Jam mihi barbaricos stidentia pila cruores
 Sponte volant, utrixque manus mucrone furenti
 Ducitur, & sicum gladium vagina recusat.
 Non patiar, semperne Getis discordia nostra
 Proderit? cœnterum belli civilis imago.
 Quid consanguineas acies, quid dividis olim
 Concordes aquilas? non difficiabile corpus,
 Conjunctumque; sanus te, quo libet ire, sequemur.
 Te vel Hyperboreo damnatam syderè Thulen,
 Te vel ad incensas Libyæ comitabor arenas.
 Indorum si flagra petas, rubrique recessus
 Litoris, autiferam veniam poteris Hydaspen.
 Si calcare Notum, secretaque littora Nilii
 Nascentis jubeas, mundum post terra relinquam.
 Et quoœnque loco Stilico tentoria figet.
 Hic patria est. Dux inde vetat: Desistite, quofo.
 Atque avidam diserte manum, cadat iste minacis
 Invidiæ cumulus, non est victoria tanti,
 Ut videar vicisse mihi, vos, fida juvenutus,
 Itæ mel quondam fecit, nec plura locutus
 Flexit iter; vacuo qualis discedit hiatu
 Impatiens remeare leo, quem plurima cuspis,
 Et pastorales pepulerunt igne catervæ,
 Inclinatque jubeas, demissaque lumina velat,

Et

Et trepidas mæstro rimatur murmur sylvas,
 Ut sese legio vidit disjuncta relinqui,
 Ingentem tollit gemitum, galeatæ solutis
 Humeat lacrymis, præstamque morantia vocem
 Thoracum validos pulsant suspiria nexus.
 Tradimur, heu, tantum; sequi prohibemur amorè
 Exclamant, ipse nris tuas Dux optime dextras;
 Quas tibi victrices toties Bellona probavit?
 Nos adeo vides? adeo felicior axis
 Hesperius, meruit qui te restore teneri?
 Quid nobis patriam, quid cara revivere tandem
 Pignora, dilectæ osee juvat coluisse peccates?
 Te sine dulce nihil. Jam formidata tyranni
 Tempestas subeunda mihi: qui forte nefandas
 Jam parat insidias: qui nos aut turpidus Hunnis,
 Aut impacatis famulos præstabit Alanis.
 Quamquam non adeo robur defecit omne,
 Tantave questandi fuerit penuria ferri.
 Tu licet occiduo maneat sub cardine Solis,
 Tu mihi dux semper, Scitico nostramque vel absens
 Experire fidem, dabitur tibi debita pridem
 Victimæ, promissis longum placabere lætis.
 Tristior Æmonius miles digressus ab oris
 Tangerebat Macedum fines, murosque subibat
 Thessalonica tuos, sensu dolor hæret in alio
 Abditus, & tacitæ vindictæ præstitit iras.
 Spectaturque favens odii locus, atque leto
 Tempora, nec quisquam tanta de pube repertus,
 Proderet incautus, qui corda mirantia verbis
 Quæ non posteritatis, quæ non mirabitur atas
 Tanti consilium vulgi potuisse taceri,
 Aut facinus tam grande tegit mentisque calorem.
 Non sermone vig, non inter pocula rumpi
 Aequalis tantam tenet constantia turbam,
 Et fuit arcantum populo, percurrit Hebrus,
 Deseritur Rhodope, Thracumque per ardua cédunt,
 Donec ad Herculei perventum non inis urbem.
 Ut cessasse ducem, propius veni se cohortes,
 Cognita Rusino: magna cervicè triumphat,
 Omnia tuta ratus, læptrumque capessere fervet,
 Et conjuratos accendit voce clientes.
 Vicinus: expulsius, facilis jam copia regni,
 Nullus ab hoste timor quis enim quæ potestere solis
 Horruit, huncæ tanto munitione milite vincat?

Quis

Quis serat armatum, quæ non superavisse intermeas?
 I nunc, exitium nobis meditare remotus, illo
 Incausam, Scitico, dum nos longissima tellus
 Dividat, & mediis Nereus interire par undis,
 Alpinas transire tibi me sospite rupes,
 Haud dabitur, iaculis illinc me figere tenta
 Quere ferox ense, qui nostra ad maria tendi
 Possit ab Italia, non te documenta priorum,
 Non exempla vetant? quis par conatus adire
 Has jacet vitasse manus? deorsum orbe
 Te medio, tantique simul spoliavimus armis.
 Nunc epulas tempus, socii, nunc larga parare
 Manera, donandumque novis legionibus aurum.
 Opportuna meis oritur lux crastina voris.
 Quod nolit, Rex ipse velit, jubeatque coactus
 In partem mihi regna dari, contingat in uno,
 Privati fugisse modum, crimenque tyranni?
 Talibus acclamant dictis in saepe vocentum
 Concilium, qui per petuis crevere rapinis?
 Et quos una facit Rusino causa sodales,
 Illicitum dixisse nihil, delecta fuere
 Nexus amicitie, jam jam combubia læti
 Dependente aliena sibi, frustra que victimæ
 Promittunt quas quisque petat, quas devoret urbes,
 Cæperat humanis alto sopire labores
 Nox grecum, pigraque super diffuderat alas,
 Ille dum curis animum stimulantibus ægrum
 Labitur in somnos, vix toto corde quierat,
 Ecce videt diras alludere proximus umbras,
 Quas dedit ipse neci: quantum, quæ clarior, una
 Visa loqui: proh surge toro: quid plurima volvis
 Anxius? hæc requiem rebus, finemque labori
 Allatura dies, omni jam plebe rediit
 Altior, & læti manibus portabere vulgi,
 Has canit ambages occulto salutaris ille
 Omne, nec capitis sentit præcipua fixi.
 Jam summum radiis fringebat Luciter ænum
 Festinamque vocem solito properantior urget,
 Tandem Rusino visurus funera Titan
 Desluit stratis, densaque capacia curæ
 Atria regifico iussit splendere paratu
 Exceptura dapes, & quod post vota daretur,
 Inferibi propriis aurum fatale fixuris.
 Ipse salutatum reduces post prælia turmas

Jam

Jam regale tumens, & principe celsior, ibat.
 Collaque squameo jactabat mollia gestu,
 Imperii certus: tegetet ceu purpura dum
 Corpus, & ambirent ardentem tempora genum.
 Urbis ab angusto tractuqua vergit in Austrum,
 Planities vicina patet. nam cætera Pontus
 Circuit, exiguò dirimi fe tramite passus.
 Hic ulerix acies ornatu fulgida Maris.
 Explicuit cuneos, pedites in parte sinistra
 Consistunt: equites illi polcentia cursum
 Ora relucantur pressis sedare lupatis.
 Nic alai favum eristato vertice nutant,
 Et tremulos humeris gaudet vibrare colores,
 Quos operit, formaque chalybs, còjundia per artem
 Flexibis inducis animatur lamina membris,
 Horribilis visu. credas simulacra moveri
 Ferrea, cognatoque viros spissare metallo.
 Parvælitus equis, ferrata fronte minantur,
 Ferratoque levante securi vulneris armos,
 Diviso fiat quisque loco. metuenda voluptas
 Cernenti, pulcerque timor; spiritus remissis
 Manifesteunt yagii vento cessante dracones
 Augustus veneranda prior vexilla solat.
 Rufinus sequitur, quo fallere cuncta solebat
 Callidus astatu, devotaque brachia laudat
 Nominè quem quocans natoque patreque revertis
 Nunciat incolumes, illi, dum plurima fido
 Certatim sermone petunt, extendere longos
 A tergo flexus, imperatoque supræma
 Circuèto lociare parant, decreverè campus
 Incipit, & clypeis in se redeuntia junctis
 Curvo paulatim sinuatur cornua ductu.
 Sic legit immenta virides indagine saltus
 Venator, sic attonitos ad littora pisces
 Equoribus populatoque agit, raroque plagarum
 Contrahit anfractus, & hians colligit oras,
 Excludunt alios, cingi se fervidus ille
 Nescit adhuc, graviterque, apprensâ veste morantè
 Increpat Augustum: scanda, sublimè tribunal:
 Participem seceperit, socium delectat honoris
 Cùm subitò stinguunt gladios, vox desuper ingens
 Infremuit: Nobis etiam, deterrimè, nobis
 Sperasti famulas imponere posse catenas?
 Unde redis nescis? patiarnè audire satellites.

Qui

Qui leges aliiis, libertatemque reduxi?
 Eis domitum civile nefas, bisrupinus Alpes.
 Toe nos bella docent, nulli fervire tyranno.
 Dirigit, spes nulla fugæ. seges undique ferri
 Circumfusa micat. dextra, lævaque revinctus
 Hæsit, & ensiferæ supruit mucronæ coronæ.
 Ut cæra, quæ montes nuper dimisit avitos,
 Aletorumque extul memorum, damnator arenz
 Muneribus, commota ruit: vir mur mure contra
 Hortatur, nixusque genu venabula tendit.
 Illa pavet strepitus, cuneofoque erecta theatri
 Respicit, & tanti miratur sibi vulgi.
 Unus per medios audenti pronior enit
 Proflite æerto, dicitque, & vulneret ovus
 Hac petie, hac Scilico, quem jactas pellerè, dextra
 Te ferit: hoc absens invadit viscera ferro.
 Sic fatur, meritoque latus transverberat ictu.
 Felix illa manus, talem quæ prima croentem
 Hauferit, & fessè penam libaverit orbis.
 Mox omnes fodiunt hastis, artusque cremenates
 Dilaniant, uno tor corpore irta tepefcunt,
 Et non infedo puduit mucrone reverti.
 Hi vultus avidos, & adhuc spirantia vellunt
 Lumina: truncatos alii rapuerè laecertos
 Amputat ille pedes. humerum quatit ille solutus
 Nexibus: hic fracti refecat curvamina dorfi.
 Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
 Pulmonis latebras, spatium non invenit ira,
 Nec locus est odiis, consumpto funere vix tum
 Deseritur, spatiumque perit per tela cadaver.
 Sic mons Aonijs rubuit, cum Penthea ferrent
 Menades, aut subitò mutarum Actæona cornu
 Traderes infans Latonia vifæ Molossis.
 Crim inubine tuis speras fortuna mederi?
 Et male donatum certas aquare favorem
 Supplicis? una tor millia morte rependis?
 Eversis agendum Rufinum divide terras.
 Da caput Odrysiis, truncum mercantur Achivi.
 Quid reliquis dabitur? nec singula mēbra perem
 Sufficiunt populis, vacuo plebes obvia muro (ptis
 Jam secura ruit, senibus non obstitit ætas,
 Virginibusve pudor, viduus, quibus ille maritus
 Abstulit, orbatæque ruunt ad gaudia matres,
 Insultantque alacres, læceros juvat ire per ætus,
 Preh-

Pressaque calcato vestigia languine tingi.
 Nec minus affidis flagrant elidere faxis
 Prodigiale caput, quod jam de culpide summa
 Nutabat, digna rediens ad mania pompa.
 Dextera quinetiam ludo concessa vagatur
 Æra petens, fraudisque animi per solvit avari
 Terribili lucro, vivoque imitata receptus
 Cogitur adductis digitos insectare nervis.

Definat elatis quilibet considerare rebus,
 Instabilisque Deos, ac lubrica Numina discat.
 Illa manus, que sepe sibi gestanda parabat,
 Cujus se toties submisit ad oscula supplex
 Nobilitas, inhumata diu, miseroque revulsa
 Corpore feralem quasi sum post fata popoleit.
 Adspiciat quisvis nimium sublata secundis
 Colla gerit, trivitis calcandus spargitur ecce,
 Qui sibi pyramidas, quin non cedentia templis
 Ornatura suos extruxit culmina Manes,
 Et, qui Sidonio velari credidit ostro.
 Nudus pascit aves, jacet in qui possidet orbem,
 Exigua telluris inops, & pulvere raro
 Per partes tegitur, nusquam totisque sepultus.
 Senserunt convexa necem, tellusque nefandum
 Amolitur onus, jam respirantibus astris,
 Infernos gravat umbra lacus, pater Æacus horret,
 Intransemque etiam latratu Cerberus urget.
 Tunc anime, quas ille sero lubi jure peremit,
 Circumstant, nigrique trahunt ad Iudicis urnam,
 Insesto iremitu, veluti pastoris in ora
 Commotæ glomerantur apes, qui dulcibus rapta
 Mella trahit, pennaque cicut, & spicula tendunt,
 Et tenuis saxi per propugnacula cinctæ
 Rimofam patriam, dilectaque pumicis antra
 Descendunt, pronoque favos examine velant.

Est locus, insauissis quo conciliantur in unum
 Cocytos, Phlegæthoneque vadis: inamæus uterque
 Alycus, hic volvit lacrymas: hic igne redundat.
 Turris per geminos flammis vicinior annes
 Porrigitur, solidoque rigens adamante sinistrum
 Proluit igne larus, dextra Cocytia fundit
 Æquora, triste gemens, & fetu concita plangit.
 Huc post emeritam mortalia secula vitam
 Deveniunt, ibi nulla manent discrimina fati,
 Nullus honos, vanoque exutum nomine Regem
 Pro-

Proerbat plebeus egens, quæsitur in alto
 Conspicius folio perterritat crimina Minos,
 Et iustus dirimit fontes: quos nolle lateri
 Viderit, ad rigida transmittit verbera fratris.
 Nam iusta Rhadamantus agit, cum gellia superni
 Curriculi, totoque die perlopererit actus:
 Exæquat damnum meritis, & muta festarum
 Cogit vincula pati, truculentos ingerit uris,
 Prædomesque lupis, fallaces vulpibus addit.
 At qui desidia semper, vinoque gravatus
 Indulgens Veneri voluit torpescere luxu,
 Hunc suis immundi pingues detrudit in artus,
 Qui iusto plus esse loquax, arcanaque fœvit
 Prodere, pisceolas festur videtur in undas,
 Ut nimiam penitent æterna silentia vocem.
 Quos ubi per varias annister mille figuras
 Egit lethæo purgatos flumine, tandem
 Rursus ad humanæ revocat primordia formæ.
 Tum quoque, dum lites, Stygiæque negata solvæ
 Dura fori, veteresque reos ex ordine quarit,
 Rufinum procul ecce notat, visibque severo
 Lustrat, & ex imo concussa sede profatur,
 Huc superum lates, huc insatiabilis auri
 Proluvis, pretioque nihil non aule parato.
 Quodq; mihi summo lacus est, huc improbe legi
 Vendidit, Arctol stimulator perfide Martis,
 Cujus ob innumeras strages angustus Averni
 Jam fias, & plena lassatur portitor alno.
 Quid degens manifesta negas? en pecus inusta
 Deformant macula, vitæque inolevit imago,
 Nec sese commisitæ regunt, genus omne dolorum
 In te ferre lubet, dubio tibi pendula rupes
 Immittat lapsu, voluere te torquetat axis.
 Te resugi fallam latices, atque ore naranti
 Arescat decepta fitis, dapsibusque telluris
 In tæta maniformis migret præcordia vultus.
 Quamquæ omnes alii, quos hæc tormenta fatigant
 Pars quota sint, Rufine, tui? quid tale vel audas
 Fulmine Salmonæ, vel lingua Tantalus egit?
 Aut inaccesso Tiryus de liquit amore?
 Cunctorum vi facta simul iungantur in unum,
 Præcedens numero, cui tanta picula quisquam
 Supplicio conferre valet? quid denique dignum
 Omnibus inveniam, vincant cum singula penasa
 Tol-

Tollite de mediis animum dedecus umbris,
 Adspexisse fat est, oculis jam parcite nostris,
 Et diis purgate domos, agitate flagellis
 Trans Stygia, trans Erebu, vacuo madate Barathro
 Infra Titanum tenebras, infraque recessus
 Tartareos, nostrisque Chaos, qua noctis opaca
 Fundamenta latent, penetraq; immerfus anhelat,
 Dum rotet astra polus, seriant dum littora ventri.

D E

Tertio Consulatu

HONORII AUGUSTI
PANEGRYSIS.

Præfatio.

PARVOS non aquilis fas est educere fetus
 Ante fidem Solis, iudiciumque poli,
 Nam pater, excusso salit cum tegmine proles,
 Ovisque maternus rupit hincalca tepor.
 Protinus implumes convertit ad æthera nidos,
 Et recto flammis imperat ore pari.
 Confuit ardentem radios, & luce mœstra
 Natorum vires, ingeniumque probat.
 Degeneres refugo torfit, qui lumine visus,
 Ungibus hunc sævis ira paterna ferit.
 Exploratores oculis qui perulit ignes,
 Sustulitque acie nobiliore diem,
 Nutritur, volucrumque potens, & fulminis hgres,
 Gellurus summo tela trifurca Jovi.
 Me quoque Pieris tentatum sæpius antris
 Audet magna suo mittere Roma Deo,
 Jam dominas aures, jam regia testâ meremur,
 Et chelys, Augusto iudice, nostra sonat.

TERTIA Romulei sumant exordia fasces,
 Terquillus ducat bellatrix pompa curules.

Fe-

Festior annus est, cinclique imitata Gabinos
 Dives Hydaspes augetur purpura gemmis.
 Succedant armistrabæ: tentoria liquor
 Ambiat, & Latæ redeant ad signa secures.
 Tuque, o, qui patrium curis æqualibus orbem
 Eo cum fratre regis, procede lecondis
 Alitibus, Phœbiæque novos ordine meatus,
 Spes, votumque poli, quem primo à limine vitæ
 Nutrix aula fovet: stricis quem fulgida telis
 Inter laurigeros aluerunt castra triumphos.
 Ardua privatos necit fortuna penates,
 Et regnum cum luce dedit cognata potestas.
 Excepit Tyrio venerabile pignus in ostro,
 Lustravitque tuos aquilis victricibus ortus
 Miles, & in mediis cunabula præbuit hastis.
 Te nascente ferox toto Germania Rheno
 Intremuit, movitque suas formidine silvas
 Caucasus, & positis numen confessa phætreis
 Ignavas Meroe traxit de crine sagittas.
 Reptasti per seuta puer, regumque recentis
 Exuvix tibi ludus erant, primisque solebas
 Aspera complecti torvum post prælia patrem,
 Signa triumphato quoties flexisset ab illo
 Arctoa de strage calens, & poscere partem
 De spoliis, Scythico fœve arcus, aut raptâ Gelonis
 Cingula, vel jaculum Daci, vel frena Suavi.
 Ille coruscanti clypeo te sæpe valentem
 Sustulit arridens, & pectore prestit anhelio
 Intrepidum ferri, galeæ nec triste timentem
 Fulgur, & ad summas tendentem brachia cristas.
 Tum sic lætus ait, Rex o stellantis Olympi,
 Talis perdomito redeat mihi filius hoste,
 Hyrcanas populatus opes, aut ex de superbus
 Assyria, sic ense rubens, sic flamine crebro
 Turbidus, & grato resperfus pulvere belli,
 Armaque gravio referat captiva parenti.
 Mox ubi firmasti recto vestigia gressu,
 Non tibi defidias molles, nec marcida luxu
 Otia, nec somnos genitor peramit inertes:
 Sed nova per duros instruxit membra labores,
 Et cruda teneros exercuit indole vires:
 Frigora sæva pati, gravibus non cedere nimbis,
 Æstivum tolerare jubar, tranare fonoras
 Totrentium furias, ad censu vincere montes,
 Pla-

Planitiem cursu, valles & concava saltu.
 Necnon in clypeo vigiles producere nodas,
 In galea portare nives; nunc spicula cornu
 Tendere, nunc glandes Baleari spargere funda.
 Quoque magis nimium pugne inflammarer amore,
 Fada tui numerabat avi, quem litus adulte
 Horrescit Lybia, rātibulque impervia Thule.
 Ille Ieyes Mauro, nec falso nomine Pictos
 Edomuit, Scotumque vago mucrone secutus,
 Fregit Hyperboreas remis audacibus undas,
 Et geminis fulgens utroque sub axe trophæis
 Tethyas altera; restus calcavira renas.
 Hos tibi virtutum stimulos, hæc femina laudum,
 Hæc exempla dabat, non ociosus haust Achillem
 Semiferi præcepta fenis, seu cupidis artes,
 Sive lyræ cantus, medicas seu disceres herbas.

Interea turbata fides, civilia rursus
 Bellatant, dabluumque quæ discordia mundum.
 Proh crimen superum! longi prohi dedecus avi!
 Barbarus Hesperias exul possederat urbes,
 Sceptraque dejecto dederat Romana clienti.
 Jam Princeps molitur iter, gemensque notas
 Colligit Auroræ, tumidus quæcumque pererrat
 Euphrates, quas lustrat Halys; quas dicit Orontes.
 Thuriiferos Arabes saltus, vada Gæspia Medi,
 Armenis Phasiim, Parthi liquere Niphaten.

Quæ tibi tunc Martis rabies, quantumque sequendi
 Ardor erat? quanto flagrabant pectora voto,
 Optatas audire tubas, campique creuenta
 Tempestates frui, truncisque immergere plantas?
 Uclæo, quem sulvæ matris spelunca tegebatur
 Uberibus solitum pasci, cum crescere sensit
 Ungue pedes, & terga iulbis, & dentibus ora;
 Jam negat umbelles epulas, & rupe relicta,
 Gæulo comæ ire patri, itabulique minari
 Æliat, & celsi tabo sordere juveni.
 Ille vetat, rerumque tibi commendat habenas,
 Et sacro meritis ornat diademate crines.
 Tantaque se rudibus pietas ostendit in annis,
 Sic etas animo celsi, quæ erentur ut omnes
 Imperium tibi sero datum, victoria velox
 Auspicilis effusa tuis, pugna illis uterque:
 Tulatis, genitorque manu, te propter & Alper
 Lyadiæ faciles, cauto nec profuit hosti

Muni-

Munitis hæc ille locis, spes irrita valli
 Concedit, & scopulis patuerunt elæstra revulsis.
 Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
 Obruit ad versus acies, revolutaque tela
 Vertit in auctores, & turbine reppulit hastas.
 O ninium dilecte Deo, cui fundit ab antris
 Æolus armatas hymenes; cui militat æther,
 Et conjurati veniunt ad classica venti.
 Alpinae rubuere nives, & frigidus annis
 Mutatis fumavit aquis, turbæque cadentium
 Staret, ni ripidis pavisset flumina languis.
 At ferus in ventore scelerum trajecerat altum
 Non uno mucrone larus, duplexque tepebat
 Ensis, & ultrices in se converterat iras,
 Tandem iusta manus, jam libertate reducta,
 Quamvis emeritum peteret natura reverti
 Numen, & auratas astrorum panderet arces,
 Nutaretque oneri venturo confusus Atlas
 Distulit Augustus cupido se credere cælo,
 Dum tibi pacatum præsentem traderet orbem.
 Nec mora; Histonis alacer concursum ab oris,
 Inter Barbaricas aufustrans fire cohortes
 Impavido vulu, linquis Rhodopeja faxa
 Orpheis animata modis; fuga deserit Oetes
 Herculeo damnata rogo; post Pelion intras
 Nereis illustre toris, te pulcer Enipeus,
 Cæliaque Dodone stupuit, rursusque locuta
 In te Chaoniae moverunt carmina querens.
 Illyrici legitur plaga litoris; arva teruntur
 Dalmatiz; Phrygijs numerantur stagna Timavi.
 Gaudent Italiae sublimibus oppida muris
 Adventu sacrata tuo, submissus adorat
 Eridanus, blandisque jubet miscere fluctus,
 Et Phaethontes soliz deflere ruinas
 Roscida frondolæ revocant electæ sorores.
 Quanti tum juvenes, quanta sperere pudorem
 Spectandi studio matres, puerique leverit
 Certavere fenes, cum tu genitoris amico
 Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
 Velaretque pios communia laurae currus.
 Quis non Luciferum roseo cum Sole videri
 Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonantem?
 Floret cristatis exercitus undique turmis,
 Quisque sua te voce canens, præstrinxit ænea

Lux

43 CL. CLAUDIANI

Lux oculos, nudique leges Mavortia ferri
 Ingeminat splendore diem. pars nobilis arcu,
 Pars longe iaculis, pars cominus horrida contis.
 Hi volucres tollunt aquilas, hi pida draconum
 Colla levant, multoque tunc met per nubila serpens,
 Iratus simulante Notus; vivique receptis
 Flatibus, & vario mentitur fibila tracta.

Ut ventum ad sedes; cunctos discedere teffis
 Dux jubet, & generum compellat talibus ultro:
 Bellipotens Stilico, cuius mihi robur in armis,
 Pace probata fides. quid enim per praelia gessi
 Te sine? quem merui te non sudante triumphum?
 Odyrium pariter Getico sedavimus Hebrum
 Sanguine, Sarmaticas pariter prostravimus alas,
 Rhipæaque simul fessos porreximus artus
 In glaciæ, stantemque rota fulcavimus Istrum.
 Ergoage, me quoniam cælestis regia poscit,
 Tu curis succede meis, tu pignora solus
 Nostra fove, geminos dextra tu protege fratres.
 Per consanguineos thalamos, noctemque beatam,
 Pectædas, quas ipsa tuo Regina levavit
 Conjugio, sociæque nurum produxit ab aula,
 Indue mente patrem, crescentes diligetætus,
 Urducis, ut focii. Jam jam lecorus ad astra
 Te custode ferat. rupta si mole Typhæus
 Vinculis proflinat. Tityus si membra resolvat
 Si furor Enceladi projecta mugiat Aëna,
 Opposito Stilicone cadent. nec plura locutus,
 Sicut erat, liquidò signavit tramite nubes,
 Ingressæturque globum Lunæ, limenque reliquit
 Arcados, & Veneris elementes advolat auras.
 Hinc Phæbi permenfus iter, flammamque nocentem
 Gradivi, placidumque Jovem, stetit arce suprema,
 Argenti quæ zona riget Saturnia tractu.
 Machina laxatur cæli, rutilæque parent
 Sponte fores. Arctoa parat convexa Bootes.
 Australes referat portas succinctus Orion,
 Invitantque novum sidus, pendensque vicissim,
 Quas partes velit ille sequi, quibus esse sodalis
 Dignetur stellis, aut qua regione morari.
 O decus ætherium, teritarum gloria quondam;
 Tetius Oceanus natali gurgite lasium
 Excipit, & notis Hispania prolicitundis.
 Fortunatæ parentis, primos cum detegis ortus,

Ad-

DE III. CONS. HONOR. 49

Adspicis Arcadium: cum te proflivior urges,
 Occiduum vilis remoratur Honorius ignem.
 Et quocunq; vagos fiesas sub cardine curfus,
 Natorum per regna venis, qui mente serena,
 Maturoque regunt vitæ moderamine gentes;
 Saxula qui rursus formant meliore metallo.
 Luget avarities Stygii innoxæ catenis,
 Cumque suo demens expellitur ambitus auro.
 Non dominantur opes: non corruptumta sentus
 Dona valent. emittit sola vitute potestas.
 Unanimi fratres, quorum mare, terraque fatis
 Debentur, quodcumque manus evalit avaritas,
 Quod superest patri. vobis jam Mulciber arma
 Præparat, & Sicula Cyclops incude laborat.
 Brontes innumeri exasperat ægida signis:
 Altum fulminea crispare in culpide conum
 Festinat Steropes: nescit thoracæ Pyramon;
 Ignis usque gemit Lipare fumosa cavernis.
 Vobis Jonia virides Neptunus in alga
 Nutrit equos, qui summa læti per cæula possint
 Ferre viam, segetemque levi percurrere motu,
 Nesciat ut spumas, nec proterat ungula culmos.
 Jam video Babylona rapi. Parthumque coactum
 Non sista trepidare fuga: jam Bactra teneri
 Legibus, & famulis Gangem pallefcere ripis,
 Gemmatosque humilem dispergere Persida cultus.
 Ite per extremum Tanain, pigrosque Triones,
 Ite per æquentem Libyam: superate vapores
 Solis, & areanos Nili dependite fontes.
 Herculeum finem, Bacchi transcorrite metas.
 Vestri juris erit quidquid completur axis.
 Vobis rubra dabunt pretiosas aquora conchas.
 Indus ebur, ramos Panchaja, vellera Seres.

C

CL

HONORII AUGUSTI

PANEGRYSIS.

AUSPICES iterum sese regalibus annus
 Induit, & nota fruitur jaſtantior aula.
 Limina nec palli circum privata morati
 Exultant reduces Auguſto Conſule falces.
 Cernis ut ar morum proceres, legumque potentes
 Patricios ſumunt habitus, & more Gabino
 Diſcolor incedit legio, poſitiſque parumper
 Bellorum ſignis ſequitur vexilla Quirinæ?
 Liſtori cedunt aquila, ridetque togatus
 Miles, & in mediis effuſget Curia caſtris.
 Ipſi Palatino circumvallata Senatu
 Jam trabeam Bellona gerit, parmamque removit
 Et galeam, ſacras humeris veſtura carules.
 Nec te laurigeras pudeat, Gradive, ſecures
 Pacata geſtare manu, Latiæque micantem
 Loricas mutare toga, dum ferreus heros
 Currus, & Eridani ludunt per prata jugales.
 Haud indigna coli, nec nuper cognita Marti
 Ulpia progenies, & que diademata mundo
 Sparſit, libera domus: nec tanta vilior unda
 Pro meruit feriem gentis: cunabula fovit
 Oceanus. terra dominos, pelagique futuros
 Immenſo decuit rerum de principe naſci.
 Hinc proceſſit avus: cui, poſt Arctoa frementi
 Clauſica, Maſſylas annexit Africa lauros.
 Ille, Caſedoniis poſuit qui caſtra pruinis,
 Qui medios Libya tub caſide perulit æſtus,
 Terribilis Mauro, debellatorque Britanni
 Littoris, ac pariter Boræ vaſtator, & Auſtri,
 Quid rigor æternus cæli, quid frigora proſunt,
 Ignotumque fretum? maderunt Savone ſuſo
 Orades, incaluit Piſonum ſanguine Thule.

ſectorum cumulos ſevit glacialis Jernæ:
 Quis calor obſiſtat forti? per vaila cucurrit
 Æthiopum, cinxitque novis Atlanta maniplis.
 Virgineum Tritona bibit, ſparſoque venenis
 Gorgoneis vidit thalamos, & vile virentes
 Heſperidum riſit, quos dicit fabula, ramos,
 Arx incenſa Jubbæ, rabiſes Mauruſia ferro
 Ceſſit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.
 Sed laudes gemitor longe tranſgreſſus avitas
 Subdidit Oceanum ſcepreſis, & margine cæli
 Clauſit opes: quantum diſtant à Tigride Gades,
 Inter ſe Tanais quantum, Niluſque relinquunt,
 Hæc tamen innumeris per ſe quaſitæ trophæis:
 Non generis dono, non ambitione potitus,
 Digna legi virtus, ultro ſe purpura ſupplex,
 Obtulit, & ſolus meruit regnare rogatus.
 Nam cum barbaries penitus commota gementem
 Irrueret Rhodopen, & mixto turbine gentes
 Jam deſerta ſuas in nos tranſfunderet Arctos,
 Danubii totæ vomerent cum prælia ripæ,
 Cum Geticis ingens premeretur Myſia plauſtris,
 Flavaque Biſſonios operirent agmina campos:
 Omnibus aſſiſtiſis, & vel labentibus icu,
 Vel prope caſurus, unus tunc funera contra
 Reſtitit, extaxitque faces, agroſque colonis
 Reddidit, & leti rapuit de faucibus urbes.
 Nulla reliãa foret Romani nominis umbra,
 Ni pater ille tuus jam jam ruitura lubiſſet
 Pondera, turbatamque ratem; certa que levaret
 Naufragiam commune manu. velut ordine rupto
 Cum procul inſanæ traheret Phæthôta quadrigæ,
 Sæviretque dies, terra que, & ſtagna propinqui
 Haurirent radii, ſolito cum murmure torvis
 Sol occurrat equis: qui poſtquam rufus heriles
 Agnovere ſonos; rediit meliore magiſtro
 Machina, concentuſque poli, curruſque recepit
 Imperium, ſtammæque modum. ſic traditus illi,
 Servatulus Oriens. at non pars altera rerum
 Tradita, bis poſſeſſa manu, bis parta periculis.
 Per varium gemini ſcelus erupere tyranni
 Traçibus occiduis. hunc ſæva Britannia ludit;
 Hunc ſibi Germanus famulum delegerat exul:
 Auſus uterque neſas, domini reſperſus atterque
 Iſontis jugulo. novitas audere priori

Suadebat, cautumque dabat exempla frequentem.
 Hic nova moliri preceps: hic quæreretuta
 Providus. hic fufus, collectis viribus ille.
 Hic vagus excurrens: hic intra claustra rediit.
 Diffimiles, sed morte pares. evadere neutri
 Dedit, aut mixtis licuit procumbere telis.
 Amiffa fpecie, raptis infiguibus, ambo
 In vulcus rediere fuos, manibusque revinctis
 Oblati gladiis submitunt colla paratis,
 Et vitam, veniamque rogant. proh damna pudoris!
 Qui modò tam denfas nura movere cohortes,
 In quos jam dubius feſe libraverat orbis,
 Non hoſtes victore cadunt; ſed iudice fontes
 Damnat voce reos, petit quos Marte tyrannos.
 Amorum perire doces. hic ſpontè carina
 Decidit in fluctus: illum ſuis abſtulit enſis.
 Hunc Alpes, hunc pontus habet. ſolatia carſis
 Fratribus hæc ulcor tribuit. necis auſtor uterque
 Labitur. Auguſtus par victima mitigat umbras.
 Has dedit inferas tumulis, juvenumque duorum
 Purpureos merito placavit ſanguine Manes.
 Illi juſticiam confirmare triumphique;
 Præſentes docuere Deos. hinc ſecula diſcant
 Indomitum nihil eſſe pio, tutumve nocenti.
 Nuncios ipſe fui longas incognitus egit
 Prævento rumore vias. inopinus utrumque
 Perculit, & clauſos montes, ut plana, reliquit.
 Extruite immanes ſcopulos, attollite turres,
 Cingite vos fluviis, vaſta opponite ſilvas,
 Garganum Alpinis, Apenninumque nivalem
 Permixtis ſociate jugis, & rupibus Ænum
 Addeite Caucaſis, involvite Pelion Oſſe.
 Non dabitis marum ſceleri, qui vindicet, ibit.
 Omnia ſubſident meliori pervia cauſa.
 Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox
 Partibus inſremuit. non inſultare jacenti
 Malebat, mitis precibus, pietatis abundans,
 Pœnæ parcus erat. paci non intulit iram
 Poſt actes, odiſidem, qui terminus armis.
 Proſuit hoc vincente capi, mulculosque ſubactos
 Aſpera latæ uræ commendavere catene.
 Magnarum largitor opum, largitor honorum:
 Pronus & in melius gaudens convertere fata.
 Hinc amor, hinc validum devoto milite robur.

Hinc

Hinc natis manſura fides. hoc nobilis ortu
 Naſceris, æquiva cum majeſtate creatus,
 Nullaque privata paſſus contagia forſis.
 Omnibus acceptis ultro te regia ſolam
 Protulit, & patrio felix adoleſcis in oſtro,
 Membraque veſtitu nunquam te merata profano
 In ſacros cecidere ſinus. Hiſpania patrem
 Auriferis eduxit aquis. te gaudet alumno
 Boſphorus. Heſperio de limite ſurgit origo:
 Sed nutrix Aurora tibi. pro pigeare tanto
 Certatur. geminus te civem vindicat axis,
 Hercullis, & Bromii ſuſtentat gloria Thebas.
 Hæſit Apollineo Delos Latonia partu;
 Crætaque te jaſtat tenero reperta Tonanti.
 Sed melior Delo, Diſtix clarior oris,
 Quæ dedit hoc numen regio. non littora noſtro
 Sufficerent anguſta Deo. nec inhospita Cynthi
 Saxa tuos artus duro læſere cubili.
 Acclinis genitrix auro, circumſuſa gemmis,
 In Tyrios enixa toros. ululata verendis
 Aula puerperis. quæ tunc documenta futuri?
 Quæ voces avium? quanti per inane volatus?
 Quis vatum diſcurſus erat? tibi corniger Ammon,
 Et dudum taciti rupere ſilentia Delphi.
 Te Perſæ cecinerunt Magi. te ſenſit Erosfus
 Augur, & inſpectis Babylonius horruit aſtris.
 Chaldi ſuppuere ſenes, Cumanaque ruſus
 Intonuit rupes, rabida de lubrica Sibylla.
 Nec te progenitum Cybelejus ære ſonoro
 Luſtrabat Corybas. exercitus undique fulgens
 Adſtitit. ambicus ſignis auguſtior infans
 Sentit adorantes, aſens, reddidit ferocem
 Vagum lituis. vitam tibi contulidem
 Imperiumque dies. inter cunabula Conſul
 Provehis. ſignis poſſito modò nomine faſtos:
 Donaturque tibi, qui te produxerat, annus.
 Ipſa Quirinali parvum te cinxit amictu
 Mater, & ad primas docuit reptare curules.
 Uberibus ſanctis, immortalique Dearum
 Creſcis adoratus gremio. tibi ſæpe Diana
 Mænalios arcus, venatriceſque pharetras
 Suspendit, puerile decus. tu læpe Minervæ
 Luſtiſti clypeo. fulvamque impune pererrans
 Ægida, traſtaſti blandos inerratis angues.

C 3

Sæpe

Sæpetuas etiam iam nunc gaudente marito
 Velaviv Regina comas, festinante voti
 Fræsumptum diadema dedit, tum libibus ulnis
 Sussulit, & magno porrexit ad oscula patri.
 Nec dilatus honos, mutatus principe Casar
 Proctinus æquari fratri: nec certius unquam
 Hortati Superi, nulli præsentior æther
 Assuit omnibus, tenebris involverat atra
 Lumè hyems, densoſque Noctis collegerat imbres.
 Sed mox, cum solita miles te voce levasset,
 Nubila dissolvit Phæbus, pariterque dabantur
 Sceptra tibi, mundoque dies, calligine libet
 Bosphorus adverstam patitur Chæleedona cereal.
 Nec tantum vicina nitent: sed tota repulſis
 Nubibus exiit Thracæ, Pangæa tendent,
 Infuetoſque palus radios Maxotia vibrat.
 Non Boreas nimbos, non sol ardentior egit.
 Imperii lux illa fuit, præſagus obibat
 Cuncta nitot: rixitque tuo Natura sereno.
 Vifa etiam medio populis mirantibus audax
 Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuſo
 Languida, sed quantus numerat nocte Bootes,
 Emicuatque planis alieni temporis hospes
 Ignis, & agnovi potuit, cum Luna lateret.
 Sive parens Augusta fuit, seu forte reſuxit
 Divi fidus avi, seu te properantibus aſtris
 Cercere Sol patiens cælum commune remiſit.
 Apparet quid ſigna ferant, ventura potestas
 Claruit Aſcanio, ſubita cùm luce comarum
 Innocuus flagraret apex, Phrygioque volutus
 Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
 At tua cæleſtes illuſtrant omnia flammæ.
 Talis ab Idæis primævus Jupiter antris
 Poſſeſſi ſtetit arce poſit, famuloſque recepit
 Natura tradente Deos: læuagine nondum
 Vernabant vultus, nec adhuc per colla fluebant
 Maturæ convexa comæ: tum ſcindere nubes
 Diſcebat, ſulmenque rudi torquere lacerto.
 Lærior augurio genitor, natiſque ſuperbus
 Jam paribus, duplici ſultus comæſorte redibat,
 Splendebatque pio complexus pignora cutru.
 Haud aliter ſummo gemini cum patre Lacones
 Progenies Ledæa ſedent: in utroque reſuget
 Frater, utroque foror, ſimili chlamys effluſit auro.

Stel-

Stellati pariter crines, juvat igne Tonantem
 Error, & ambigua placet ignorantia Matri.
 Eurotas proprios diſcernere neſcit alumnos.
 Ut donus exceperit reduces, ibitalia tecum
 Pro rerum ſtabili fertur ditione locutus.
 Si tibi Parthorum ſolium fortuna dediſſet,
 Care puer, terræſque procul venerandus Eois
 Barbarus Arſacio conſurgeret ore tiaras:
 Sufficeret ſublime genus, luxuque fluentam
 Deſide nobilitas poſſet te ſolatiuri.
 Altera Romanæ longe reſtoribus aula
 Conditio virtute decet, non ſanguine niti:
 Major, & utilior ſæto conjuncta potenti,
 Vile lætens virtus, quid enim ſubmerſa tenebris
 Proderit obſcuro? veloci ſine remige pappis,
 Vel lyra, quæ reticet, vel, qui non tenditur, arcus.
 Hanc tamen haud quiſquæ, qui non agnovit ante
 Semet, & incertos animi pacaverit aſtus,
 Inveniet, longis illuc ambagibus itur.

Diſce orbis, quod quiſque, ſibi cùm conderet artus
 Noſtros, æthereis miſcens terrena Prometheus
 Sinceram patrio mentem furatus Olympo
 Continuit clauſtris, indignantemque revinxit.
 Et, cùm non aliter poſſent mortalia ſuſcipi,
 Adjunct geminas illuc cum corpore lapſe
 Intereunt, hæc ſola manet, buſtoque ſuperſtes
 Evolat, hæc alia capitis fundavit in arca
 Mandatricem operum, proſpecturamque labori.
 Illas inferius collo, præcepitque mæmæ
 Paſſuras dominæ digna ſtatione locavit.
 Quippe opifex, veritus confundere ſacra proſanis,
 Diſtribuit partes animæ, ſedeque removit,
 Iram ſanguinique regio ſub ægore cordis
 Protegit imbutam flammis, avidamque nocendi,
 Præcipitemque ſui, rabie ſuccenſa tumefcit.
 Contra hitur ſtupeſcitur metu, cùmque omnia ſecû
 Duceret, & requiem membris veſana negaret;
 Invenit pulmonis opem, madidumque iurenti
 Præbit, ut tumida ruerent in mollia fibra.
 At ſibi cuncta petens, nil collatura cupido
 Inſecur, & tractus imos compulſa recellit.
 Quæ velut immanes referat dum bellua ritus,
 Expleri, paſcique nequit: nunc verbere curas
 Torquet avaritæ, ſtimulis nunc flagrat amorum.

C +

Nunc

Nunc gaudet, nunc mella dolet, satiatque rufus
 Exoritur, caesaque reddit pollutentius Hydra.
 Hos igitur si quis potuit fedare tumultus,
 Inconculsa dabit paræ sacrarum menti.
 Tu licet extremos late dominare per Indos,
 Te Medus, te mollis Arabs, te Serses adoret:
 Si metuis, si prava cupis, si duceris ira,
 Servitii patiere jugum: tolerabis iniurias
 Interius leges, tunc omnia iure te tenebis,
 Cum poteris rex esse tui, proclivior usus
 In pçjora datur, suadetque licentia luxum,
 Illecebrisque effrena favet. tum vivere castè
 Alperius, cum prompta Venus, tum durus ira
 Consultitur, cum pœnas patet, sed comprime motus
 Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit,
 Occurrat, mentemque domat respectus honesti.
 Hoc te prætereà crebro sermone moneto.
 Ut te totius mediocelluris in ore
 Vivere cognoscas, eundistua gentibus esse
 Fœcta palam; nec posse dari regalibus usquam
 Secretum vitii, nam lux altissima fati
 Occultum nihil esse finit, latebrasque per omnes
 Intrat, & abstrulos explorat fama recessus.
 Sis pius in primis, nam cum vincamus in omni
 Munere, sola Deos æquat clementia nobis.
 Neu dubie suspensus agas: neu falsus amicis,
 Rumorumve avidus, qui talia curat, inane
 Horrebis strepitus nulla non anxius hora.
 Non sic excubia, non circumstantia pila,
 Quam tutatur amor, non extorquetis amari.
 Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
 Nonne vides, operum quo se pulcherrimus ille
 Mundus amore liget, nec vi connexa per ævum
 Conspirent elementa sibi? quod limite Phœbus
 Contentus medio, contentus litore pontus?
 Et qui perpetuò terras ambitque vehitque,
 Nec premat incambens, oneri nec cessifer aer.
 Qui terret, plus ipse timet, fors ista tyrannis
 Convenit, invident claris, forteque trucidant,
 Muniti gladiis vivant, septique venenis
 Ancipites habeant arces, trepidique minentur.
 Tu civem, patremque geras, tu consule cunctis,
 Non tibi, nec tua te moveant, sed publica vota.
 In commune iubes si quid, censefve tendendum.

Primus iussa subi, tunc obfervantior æqui
 Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipsum
 Auditorem parere sibi, componitur orbis
 Regis ad exemplum, a nec sic inflectere sensus
 Humanos edicta valent, ut vita regentis,
 Mobile mutatur semper cum princeps vulgus.
 His tamen effedus; neu fastidiare minores,
 Neu pete præscriptos homini transcendere fines.
 Inquinat egregios ad juncta superbia mores:
 Non tibi tradimus dociles servare Sabæos;
 Armenia dominum non te præcimus oræ;
 Non damus Assyriam, tenuit quam semina, gentè
 Romani, qui cuncta diu rexere, regenti;
 Quinæ Tarquinii fastus, nec iura tulere
 Cæsaribus, annales veterum delicta loquentur.
 Hærebunt maculæ, quis non per secula damnet
 Cæsareæ portenta domus? quem diu Neronis
 Funera, quem rupes Caprearum terra latebit
 Incesto possessa seni? victura feretur
 Gloria Trajani; non tam quod Tigride victo,
 Nostra triumphati fuerint provincia Parthi,
 Alta quod in vœtus fractis Capitolia Dacis;
 Quam patria quod mitis erant, nec define tales,
 Nate, legi, si bella tonant, prius æmina duris
 Exerce studis, & sævo prætere Marti.
 Non brumæ requies, non hibernacula segnes
 Emernent torpore manus, pœnenda salubri
 Castra loco; præbenda vigil custodia vallo.
 Disce ubi densari cuneos, ubi cornua tendi
 Æquius, aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
 Quæ campasias, quæ fraudis accommoda vallis:
 Quæ via difficilis, fides si mœnibus hostis,
 Tum tibi murali libretur machinis pulu.
 Saxa rota, præceps aries, protectaque portas
 Testudo feriat, ruat emerfura juvenus
 Effossi per aperta soli, si longa moretur
 Obsidio; tam vota cave secura remittas,
 Inclusumve putes, multis damnosa fuere
 Gaudia, dispersi pereunt, somnove soluti.
 Sæpius incaute nocuit victoria turbæ.
 Neu tibi regificis tentoria larga redundent
 Delicia, neve imbelles ad signa maniplos
 Luxuricus armata trahat: neu stantibus Aulstris,
 Neu pluvius cedas; neu defenfura calorem

Aurea summoveant rapidos umbracula Soles.
 Inventis utere cibus: solabere partes
 Aequali sudore tuas: si collis iniquus,
 Primus ini. silvam si cedere provocat usus,
 Sumpta ne pudeat quæcum stravisse bipenni.
 Calcatur si pigra palus, tuus ante, profundum
 Præteret: sonipes, fluvius tu protere cursu
 Hærentes glacie: liquidosto scinde naturo.
 Nunc eques in medias equitum te conferre turmas:
 Nunc pedes assistas pediti. tum promptius ibunt
 Te locio: tum conspicitur, gratulæ feretur
 Sub te teste labor, disturum plura parentem
 Voce subit: Equidè, faveant modo Numisia ceptis,
 Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibi que
 Dissimilem populi, commissæque regna visibant.
 Sed cur non potius, verbis que differis, usu
 Exporior? gelidas certè nunc tendis in Alpes.
 Ductæcum conitem. figant sine nostra tyrannum
 Spicula, palleat nostro sine barbarus arcu.
 Italiamne feram foris prædonis acerbi
 Subjectam? patriam Romam seruire clienti?
 Ulque adeone puer? nec me polluta potestas,
 Nec pia cognati tanget vindicta cruoris?
 Per strages equitare libet, da profinus arma.
 Cur annos obicis? pugna cur arguo impar?
 Aequalis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama solus
 Verteret, & patri non degeneraret Achilli.
 Denique si princeps castris hærrere nequibo,
 Vel miles veniam, delibat dulcia nati
 Oscula, miratuque refert. Laudanda pesti:
 Sed festinus amor, venit robustior ætas.
 Ne propera. necdum decimas emensus aristas
 Aggrederis metuenda viris, vestigia magnæ
 Indolis agnosco, fertur Pelleus Eoum
 Qui domuit Porum, cum prospera sæpe Philippi
 Audiret, lætos inter flevisse lodaes,
 Nil sibi vincendum patris virtute relinqui.
 Hos video motus, fas sit promittere patri.
 Tantus eris: nostro necdèbes regna favori,
 Quæ tibi jam natura dedit. sic mollibus olim
 Stridula ducturum pratæ examina regem
 Nascentem venerantur apes, & publica mellis
 Jura petunt, traduntque favos. sic pascua parvus
 Vindicat, & necdum firmatis cornibus audax

Jam

Jam regit armentum vitulus, sed prælia differ
 In juvenem? patiensque meum cum fratre tuere
 Me bellare locum. vos impacatus Araxes,
 Vos celer Euphrate stimitat, sic Nilus ubique
 Veller, & emissio quidquid Sol imbuit ortu.
 Si pateant Alpes, habeat si cauta secundos
 Justior eventus, aderis, partemque receptas
 Suscipies, animola tuas ut Gallia leges
 Audiat, & nostros equos modereris iberos.
 Tunc ego securus facti, lætæque laborem
 Discedam, vobis utramque regentibus axem.
 Interea Musis, animus dum mollior, ista,
 Et, quæ maxime ere, legas: nec d. sinat unquam
 Tecum Graja loqui, tecum Romana vetulam.
 Antiquos evolve duces, affluere futuræ
 Militiæ. Latium retrò te confer in ævum.
 Liberas quæsit placet? mirabere Brutum.
 Perfidiam damnas? Metii satiabere penis.
 Triste rigor nimius? Torquati desque mores.
 Mors impensa bonum? Decius venerare ruentes.
 Vel solus quid fortis agar, te ponte soluto
 Opposuit Coeles, Muri te flamma docerbit.
 Quid mora perficiat. Fabius: quid rebus in arctis
 Dux gerat, ostendat: Gallorum strage Camillus,
 Dilectur hinc nullus meritis obfiterè casus:
 Protergat æternam feritas tibi punice sanam,
 Regule: successus superant adversa Canonis.
 Dilectur hinc quantum paupertas sobria possit:
 Pauper erat Curius, cum Reges vinceret armis.
 Pauper Fabricius, Pyrrhi cum sperneret auram.
 Sordida errantem fixit Dictator aratra.
 Lustratæ lictore castæ, falcæque salientis
 Pollibus affixi, collectæ Coaulæ menses,
 Sit fuleata diu trabato rura colono.
 Hæc genitor præcepta dabat, velut ille carinæ
 Longævus rector, variis quem sæpe procellis
 Exploravit hæms, ponto jam fessus, & annis
 Equoreas alin nato commendat habenas,
 Et casus, arteque docet, quod d. xtra regatur
 Sidere, quo fluctus possint moderamine falli:
 Quæ nota nimborum: quæ trās infida sereni:
 Quid Sol occiduous prædat: quo faucia vento
 Decolor iratos attollat Cynthia vultus.
 Adpice nunc, quacumq; micæ, seu circulus Austri,

C 6 Magnæ

Magne parens, gelidi seu te meruere Triones:
 Adipice, completur votum. Jam natus adquat
 Te meritis, & quod magis est optabile, vincit,
 Subnixus Stiliconi tuo: quem fratribus iple
 Difcedens clypeam, defensionemque dedisti.
 Pro nobis nihil ille pati, nullumque reculat
 Diferimen tentare sui: non dura viarum,
 Non incerta maris. Lybiz isqualemtis arenas
 Audebit superare pedes, madidaque cadente
 Plejade, Gætulas intrabit navita Syrtes.
 Hunc tamen in primis populos levitate feroces,
 Et Rhenum pacare jubes. volat ille citatis
 Vcæus equis, nullaque latus stipante caterva,
 Aspera nubiferas qua Rhetia porrigit Alpes,
 Pergit, & hostiles, tanta est fiducia, ripas
 Incomitatus adit, totum properare per annum
 Attonitos humili Reges cervice videres.
 Ante duem nostrum flavam sparsere Sicambri
 Cæsariem, pavidoque orantes murmurare Franci
 Procuovere solo. juratur Honorius absens,
 Imploratque tuum supplex Alemaniam nomen.
 Bastarna venerit truces. venit accola silvæ
 Bructerus Hercyniæ, latique paludibus exit
 Cimber, & ingentes Albin liquere Cherulci.
 Accipit ille preces varias, tardeque rogatus
 Annuit, & magno pacem pro munere donat.
 Nobilitant veteres Germanica lædæra Drufos,
 Marte sed ancipiti, sed multis cladibus empta.
 Quis vicium meminit sola formidine Rhenum?
 Quod longis alii bellis potare mereri,
 Hoc tibi dat Stiliconis iter. post oïa Galli
 Limitis, hortaris Grafas fulcire ruinas.
 Jonium tegitur velis, ventique laborant
 Tor curvæ sinus, ferservaturaque Corinthum
 Prosequitur facili Neptunus gurgite classes.
 Et puer Isthmiaci jam pridem litoris exul
 Secura repetit portus cum matre Palæmon.
 Plaustra cruore natant: metitur pellicta Juventus,
 Pars morbo, pars ense perit. non Iustia Lycæi,
 Non Erymanthæz jam copia sufficit umbræ
 Innumertis exusta rogis, nudataque ferro.
 Sic flagrant suas lætantur Mænala silvas.
 Excutiat cineres Ephyre: Spartanus & Arcas
 Tutior exangues pedibus proculcet acce: vos:

Fessaque pensatis respicit Græcia penis.
 Gens, qua non Scythicos diffusor ulla Triones
 Incoluit, cui parvus Athos, angustaque Thrace,
 Cùm transiret, erat: per te, viresque tuorum
 Fractis Ducum, lugetque sibi jam rara superstes,
 Et, quorum turbæ spatium vix præbuit orbis;
 Uno colle latent, fitiens, incluquæ vallo
 Erepsa quævisit aquas, quasholibus ante
 Irriguis alio Stilico deflexerat arcu,
 Mirantemque novas ignota per avia valles
 Jusserat averio fluvium migrare meatu.
 Obvia quid mirum vinci, cùm Barbarus ultro
 Jam cupiat servire tibi? tua Sarmata discors
 Sacramenta petit. projecta pelle Celonus
 Militat: in Latios ritus transistis Alani.
 Ut fortes in Marte viros, animique paratos,
 Sic justos in pace leges, longumque tueries
 Eleçtos, crebris nec succedentibus urges
 Judicibus, notis regitur, frumiturque quietis
 Militiæque bonis: ceu bellatore Qgirino,
 Ceu placido moderant Numa non imminet ensis,
 Nullæ nobilium exdes: non crimina vulgò
 Texuntur: patria mæstus non truditur exul:
 Impia continui cessant augmenta tributi:
 Non infelices tabulæ: non hasta refinas
 Vendit opes: avida læctor non voce citatur:
 Nectæna privatis crescunt æraria damnis.
 Musificus largi, sed non & prodigus, auri.
 Perdurat non empta fides, nec pectora merces
 Alligat. ipsa suo pro pignore castra laborant.
 Te miles nutritor amat. quæ denique Romæ
 Cura tibi? quàm fixa manet reverentia patrum?
 Firmatur senium juris, præcæque resumant
 Canitum leges, emendanturque vetustæ,
 Acceduntque novæ. talem senere Solonem
 Res Pandionis. sic arripotens Lacedæmon
 Despexit muros rigido munia Lycurgo.
 Quæ sub te vel causa gravis, vel Judicis error
 Negligitur: dubiis quis litibus addere finem
 Justior, & merfium latebris educere verum?
 Quæ pietas, quantumque rigor, tranquillaque magni
 Vis animi, nullogue levisserrime moveri:
 Nec nova mirari facilis: quom doctæ facultas
 Ingenii, linguæque modus! responsa verentur

Legati, gravibusque lateat sub molibus ætas.
 Quantus in ore patet radiatam quam torva voluptas
 Frontis, & angustis majestas grata pudoris!
 Jam patrias imple galeas: jam cornu avita
 Tentatur vibranda tui. promittitur ingens
 Dextra rudimentis. Romanaque vota moratur.
 Quis decet, incedis quoties clipeatus, & auro
 Squameus, & rutilis cristis, & castide maior!
 Sic cum Thracia primùm sudaret in halia,
 Flumina la verunt puerum Rhodopeia Mœtem.
 Quæ vires jaculis, vel cùm Gortynia tendis
 Spicula, quàm telix arcus, certique petitor
 Vulneris, & justam mentiri nescius idem?
 Seis quo more Cydon, quæ dirigat arte sagittas
 Armenius, refugo qua sit fiducia Partho.
 Sic Amphionia pulcer sudore palæstra
 Alcides pharetras, Diræaque telatolebat
 Prætentare feris, olim donitura Gigantes,
 Et pacem larura polo: semperque creventus
 Ibat, & Alcmena prædam referabat ovanti.
 Cæroleus tali prostratus Apolline Python
 Implicuit tractis mortura volumina filvis.
 Cùm vêtaris equo, simulacraque Martia ludis,
 Quis molles sinuare fugas, quis tendere cœtum
 Acrior, aur subito melior flexisset recurvus?
 Non te Massageta, non gens exercita campo
 Thessala, non ipsi poterunt æquare bimbabres.
 Vix comites alæ, vix te suspensa sequuntur
 Aemina, serventesque tuæ post terga dracones.
 Utque tuis primùm lonipes calcariibus arsit,
 Incensum patule nares, non fœnit arenas
 Ungula, discussaque juba sparguntur in arma,
 Turbantur phalera. ipsumos moribus auro
 Fumant, anhælantes exundant sanguine gemmæ.
 Ipse labor, pulvisque decet, consuetaque motu
 Cæsaries, veltis radiato murice Solem
 Combibit, ingello crispatur purpura vento.
 Si d' minus lege retur equis, tua posceret ultro
 Verbera Nereidum stabulis nutritis Atton,
 Serviretque tuis contempno Cæsare freuis
 Cyllarus, & siveum Xantus iprevisset Achillem.
 Ipse tibi famulus præberet Pegasus alæ,
 Fortæque libens, melioraque pondera passus
 Bellerophonæas iudignaretur habenas.

Quis

Quin etiam velox Aurora nunciis Æthon,
 Qui fugat hinnit stellas, roseoque domatur
 Lucifero, quoties equitem te cernit abæstris,
 Invidet, inque tui mavolt spumare lupatis.
 Nunc quoque quos habitus, quantæ miracula pœpæ
 Vidimus, Ausonio cùm jam succinditur micu
 Per Ligurum populos solito conspiciat ires,
 Atque inter niveas alæ veherere cohortes,
 Obnixique simul pubesceda lacertis
 Sidereum gellaret onus: sic numinis Memphis
 In vulgus proferre solet, pene ralisbus exit
 Effigies brevis illa quidem: sed plurimum infra
 Lingit, imposito suspirat velle sacerdos,
 Testatur sudore Deum. Nilotica sistris
 Ripa sonat, Pharioque modos Ægyptia ducit
 Tibia: submissis admixti cornibus A pis.
 Omnis nobilitas, omnis tua sacra frequentat
 Tibridis, & Latii soboles, convenit in uonum (nostrum)
 Quidquid in orbe fuit proceri, quibus auctor ho-
 Veltu, vel genitor, numerofo Consule Consul
 Cingentis, & socios gaudes admittere patres.
 Illustri te prole Tagus, te Gallia doctis
 Civibus, & toto stupavit Roma Senatu.
 Poritur juvenum cervicibus aurea sedes,
 Ornataque novo gravior Deus, aperat Indus
 Velamenta lapis, pretiosaque fila smaragdis
 Ducta virent, amethystus inest, & fulgor Iberus
 Temperat arcantis hyacinthi cerula flammis.
 Nec radis in tali sufficit gratia textu:
 Auger acus meritum, picituratumque metallis
 Vivit opus, multa que ornatur jaspide cultus,
 Et variis spirat Nereja bacca liquoris.
 Quæ tantum potuit digitis mollar rigorem
 Ambitiosa colus? vel cujus pæstris arte
 Traxerunt solida gemmarum stamina tela?
 Invia quis calidi serutatus stagna profundi
 Tethyos invasit gremium? quis divitis algæ
 Germina flagrantis inter quæsit arenas?
 Quis junxit lapides ostro? quis miscuit ignes
 Sidonii rubrique maris, tribuere colorem
 Phœnices, Seres subtegmina, pondus Hydaspes.
 Hoc si Pæoneas cincto gradere per urbes,
 In te mæoneas transferret Lydia thyras,
 In te Nylæ choros, dubitassent Thyris Ægechi
 Cui

Cui furent. irent blandæ sub vincula tigres.
 Talis Erythraïs intertextis nebrida gemmis
 Liber agit currus, & Caspia flectit eburnis
 Colla iugis: Satyri circum, crinemque solutæ
 Mænades adstringunt cederis vitricibus Indos.
 Ebrjæ hostili velatur palmite Ganges.
 Adspice mox lætum sonuit clamore tribunal,
 Te fastos ineunte quater sollemnia ludæ
 Omnia libertas, deductum Vindice morem
 Lex celebrat, famulusque jugo laxatus herilli
 Ducitur, & grato remeant securior idæ.
 Tristis conditio pulsata fronte recedit,
 In civem, rubuere genæ, tergoque removit
 Verbera permixti felix injuria voti.
 Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
 In nomen ventura tuum, præmissa futuris
 Dant exempla fidem, quoties te curibus ævi
 Præfecit, toties accessit laurea patri.
 Ausi Danubium quondam tranare Gruthungi
 In litres fregere nemus, ter mille ruebant
 Per fluvium plene cuneis immanibus alni.
 Dux Odothæus erat, tanta conamina classis
 Incipiens ætas & primus contudit annus.
 Submersæ federe rates, fluitantia nonquam
 Largius Arctos pavere cadavera pisces.
 Corporibus premitur Peuce, per quinque, recurrent
 Ostia Barbaricos vix egerit unda cruores.
 Confessusque parens Odothæi regis opima
 Rectulit, exuviaque tibi, civile secundis
 Conficis auspiciis bellum, tibi debeat orbis
 Fata Gruthungorum, debellatumque tyrannum.
 Ister sanguineus egerit Consule montes.
 Sed patriis olim fueras successibus auctor,
 Nunc crisis ple tuis, semper venere triumphum
 Cum trabebis, sequiturque tuos victoria fasces.
 Sis precor assiduus Consul, Mariique relinquant,
 Et senis Augusti numerum, que gaudia mundo,
 Per tua lanugo cum serpere cepit ora,
 Cùm tibi prodiderit festas non pronuba tædas,
 Quæ tali devota toro, quæ nurice fulgens
 Ibit in amplexu tanti Regina mariti?
 Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis,
 Recto dotanda mari? quantisque ferretur
 Idem per Zephyri metas Hymenæus, & Euri!

Omi-

O mihi si liceat thalamis intendere carmen
 Connubiale tuis, si te jam dicere patrem!
 Tempus erit, cùm tu trans Rhæni cornua victor,
 Arcadius captæ ipsolis Babylonis onustus,
 Communem majore toga fignabitis animum,
 Crinitusque tuo sudabit fasces Siveus:
 Ultima fraternalis horrebunt Badra secures.

CL. CLAUDIANI

IN NUPTIAS

HONORII, ET MARIÆ,

Præfatio.

SUBORARI in thalamū ducto cum Pelion arcu
 Nec caperet tantos hospita terra Deos;
 Cùm fuerat quoreus numerosaque turba fororum
 Certaret epulis continuare dies,
 Præberetque Jovi communia pocula Chiron,
 Molliter obliqua parte resusus equi;
 Peneus gelidos mutaret nectæ fontes,
 Oletis fluereit spuma vina iustis.
 Ter psichore facilem lascivo pollice movit
 Barbiton, & molles duxit in antra choros;
 Carmina nec superis, nec displicere Tonanti,
 Cùm teneris noscent congrua vota modis.
 Centauri, Faunisque notant, quæ flectere Rhegon,
 Quæ rigidum poterant plectra movere Pholium.
 Septima lux aderat cælo, totiesque renatus
 Viderat exactos Hesperus igne choros.
 Tò Phebus, quo saxa domat, quo pertrahit orcos,
 Pectine tentavit nobiliorum lyram.
 Venturumque sacris fidibus jam spondet Achillæ,
 Jam Phrygiæ cædes, jam Simoenta canit.
 Frondoso strepuit felix Hymenæus Olympo,
 Reginam resonant Ochyris, & Olla Thetien.

HAUFERAT insolitos promissæ virginis ignes
 Nec novus unde calor, nec quid suspuria vellent
 Nove-

Non erat incipiens, & adhuc ignatus amandi.
 Non illi venator equus. non picipula cura:
 Non iaculum torquere libet. mens omnis aberrat
 In vultus, quos fixit Amor. quum saepe medullis
 Erupit genitus? quoties iacandis ore
 Confessus lecteta rubor? nonneque beatum
 Insaue scripsere manus! Jam munera nupte
 Praeparat, & pulcros, Martis sed luce minores,
 Eligit ornatus, quidquid venerabilis olim
 Livia, Divorumque nutus gessere superbae.
 Inculat spes agra moras, longaeque videtur
 Stare dies, fegneque rotam non flectere Phaebe,
 Seyria sic tenerum virgo flammabat Achillem,
 Fraudis adhuc expertis, bellatrixque docebat
 Duceffe fila manus, & mox, quos horruit Ida,
 Thesalicos roseo neciebat pollice trines.
 Haec etiam queritur secum: Quoniam ulq; verendus
 Cunctatur mea vota focer? quid iungere diserte
 Quam pepigit, castasque preces implere recusat?
 Non ego, luxuriam Regum, moremve secutus,
 Quasi vultum tabulis, ut nuncia formae
 Lava per innumeros iret pictura penates:
 Nec variis dubium thalamis lecturus amorem
 Ardua commisi falix connubia cere.
 Non rapio praecipis alienae fcedera tede,
 Sed quae sponsa mihi pridem, patrisque relicta
 Mandatis, uno mater oi sanguinis ortu
 Communem partitur avum. fastigia supplex
 Deposuit, gellique procum, de limine sacro
 Oratum mihi proceres, qui proxima nobis
 Jurataeant. lateor, Stilico, non parva poposci:
 Sed certe mereor princeps, hoc principe natus,
 Cui sibi te generum fraterna prole revinxit,
 Cui Mariam debes. sequus mihi solve paternum.
 Redde suos aula, mater fortasse rogari
 Mollior, o patrii germen, cui nominis heres
 Successi, subline decus torrentis liberi,
 Stirpe soror, pietate parens, tibi creditus infans,
 Inque tuo crevi gremio, partuque remoto
 Tu potius Flaecilla mihi. quid dividis ergo
 Pignora? quid Juveni natam non tradidis lumno?
 Optatusne dies aderit? dabiturne Jugalis
 Nox unquam? tali solatur vulnere questu.

Risit Amor, placidusq; volat trans aequora matri
 Nun-

Nuncius, & totas jaadantior explicat alas.
 Mons latus Jonium Cypro praeruptus vobumbrat,
 Invius humano gressu, Pharioque cubile
 Proceos, & septem despectat cornua Nilis.
 Hunc neque candentes audent vestire pruinae;
 Hunc venti pulsare timent; hunc laedere nubibi.
 Luxuria; Venerique vacat. pars acrior anni
 Exulat. aeterni patet indulgentia veris.
 In campum se fundit apex. hunc aetnae fepes
 Circuit, & sulvo descendit prata metallo.
 Mulciber, ut perhibent, his oscula conjugis emit
 Merribus, & tales uxorius obruit arces.
 Intus rura micant, manibusque subdita nullis
 Perpetuum florent Zephyro contenta colonos:
 Umbrosaque nemus, quod non admittitur ales,
 Ni probet ante suos Diva sub iugce cantus.
 Quae placuit, fruitur ramis: quae vicia, recedit.
 Vivunt in Venerem frondes, omnisque vicinia
 Felix arbor amat. nutant ad mura palma
 Fcedera. populeo suspirat populus istu;
 Et platani platantis, alnoque assibit amens.
 Labuntur gemini fontes. hic dulcis, amarus
 Alter, & infusus corrumpunt mella venenis.
 Unde Cupidineas aravit fama sagittas.
 Mille phaeetrati ludunt in margine fratres,
 Ore pares, habitu similes, gens mollis Amorom.
 Hos Nymphae pariunt. illum Venus Aurea solum
 Edidit. ille Deos, celumque, & sidera cornu
 Temperat, & summos dignatur figere reees.
 Hi plebem feriant. nec cetera numina desunt.
 Hic habitat nullo contracta licentia nodo,
 Et flecti faciles irae, vinoque madentes
 Excubiae, lacrymaeque rudes, & gratus amantum
 Pallor, & in primis tirubans audacia iuris,
 Juendique metus, & non secuta voluptas;
 Et lasciva volant levibus per iuria pennas.
 Hos inter perulans aula cervice juvenas
 Excludit senium lucco. procal atria Divae
 Permutant radios, silvaque obstant virecunt.
 Lemnius haec etiam gemmis exruxit & auro,
 Admifcens artem pretio, trabibusque smaragdus
 Suppolluit caelas hyacinthi rupe columnas.
 Beryllo paries, & faspide lubrica surgunt
 Limina, despectuque solo calcatur aethates.

In medio glebis redolentibus arena dives
 Præbet odoratas menses, hic mitis amomi,
 Hic casta matura feques, Panchaia turgent
 Cinnama, nec ficea frondecunt vinina costo,
 Tarda que sudanti prorupunt balsama ligno.
 Quò postquam dilapsus Amor, longaque petegit
 Penna vias; alacer, passique superbius intrat.
 Cæsariem tunc sortè Venus subnixæ corusco
 Pingebat folio, dextra, lævaque forores
 Stabant Idaliæ, largos hæc nectaris imbres
 Irrigat: hæc morfu numerosi dentis eburno
 Multifidum discrimen arat: sed tertia retro
 Dat varios nexos, & iusto dividit orbes
 Ordine, neglectam partem studiola relinquens,
 Plus error decuit: speculi nec vultus egebat
 Iudicio, similis tecto monstratur in omni,
 Et rapitur, quodcunque videt, dum singula cernit,
 Sequè probat, nati venientis conspicit umbram;
 Ambrosioque sinu puerum complexa ferocem,
 Quid tantum gavisus, ait? quæ prælia sudas,
 Improbe? quis jacuit telis? iterumne Tonantem
 Inter Sidonias cogis nugare juvencas?
 An Titana domas? an pastoralia Lunam
 Rursus in antra vocas? durum, magnumque videris
 Debellestæ Deum, suspensus in oscula matris
 Ille refert: Latære, parcas, immane trophæum
 Rettulimus, nostrum jam sentit Honoris arcum.
 Scis Mariam, patremque; ducem qui cupide Gallos
 Italiamque fovet; nec præclara Serenæ
 Fama læcet, propera, regalibus annue votis
 Junge toros, gremio natum Cytheræa removit:
 Et crines festina ligat, peplumque fluentem
 Allevat, & blando spirantem numine ceston
 Cingitur, impulsos pluvius quo mirigat amnes,
 Quo mare, quo ventos, irataque fulmina solvit.
 Ut stetit ad litus, parvis hæc cætur alumnis:
 Equis erit, pueri, vitæque qui lapsus in undas
 Hæc rapidum Tritona vocet, quo vincta per algum
 Deferat? haud unquam tanto mihi venerit usu.
 Sacri, quos petimus, thalami, pernicios omnes
 Quarite, seu concha Lybicum circumtonat equum.
 Ogyrias seu frangit aquas, quicunque reptum
 Duxerit, aurata donabitur ille phætrea.
 Dixerat, & sparsa diversi plebe seruntur

Ex.

Exploratores, pelagi sub fluctibus ibat
 Carpathiis Triton, obluçantemque precebat
 Cymothoem, timet illa serum, seseque sequenti
 Surripit, & duris elabatur uva lacertis.
 Heus, inquit speculatus Amor, nunc vestra sub imis
 Furta tegi potuere vadis? accingere nostram
 Vexurus Dominam, pretium non vile laboris
 Cymothoem facilem, quæ nunc detrectat, habebis.
 Hæc, lævæque veni, prorupit arguite torvas
 Semifer, undosi velabant brachia crines.
 Hissida tendebat bisido vestigia cornu,
 Quæ Pristis commissa viro, ter peçora movit.
 Jam quarto Deam retro sinuat in arcum
 Unbratura Decum retro sinuat in arcum
 Bellua, tum vivo iugentia murice terga
 Purpureis mollita toris, hoc navigat ostro
 Fultra Venus: niveæ delibant æquæ ra plantæ.
 Prosequitur voluerum late comitatus amorum,
 Tranquilluq; choris quatitur mare, serata per omne
 Neptoni dispersa domum. Cadmeja ludit
 Leucothoe, frenatque rosis delphina Palæmon.
 Alternas violis Nereus interferit algas.
 Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.
 Nec non & variis vinctæ Nereides ibant
 Audito rumore feris, hanc pisce volutam
 Sublevat Oceani monstrum Tartessia tigris.
 Hanc timor Ægæi rupturus fronte carinas
 Trux arces, hæc cærulea suspensa læna
 Innatat, hæc viridem trahitur complexa juvençum.
 Certatimque novis ornant connubia donis.
 Cingula Cymothoe, rarum Galatæa monile,
 Et gravibus spatiale baccis diadema ferebat
 Intertextam, rubro quas legerat ipsa profandi.
 Mergit se subito, vellicite corusca Ciosio.
 Vimen erat, dum itagaa subit, procefferat undis,
 Gemma fuit, nudæ Venerem cinxere catervæ,
 Plaudentesque simul tali cum voce sequuntur.
 Hos Martis cultus, hæc munera nostra precamur
 Regina Regina feras, dic talia nunquam
 Promeruisse Thetin, nec cum furor Amphitrite
 Nostro nupta Jovi, devotum sentiaræ quor,
 Agnoscat famulum virgo Sciliconia pontum.
 Viâ rices nos sæpe rates, classemque paternam
 Veximus, attritis cum tenderet ultor Achivis.

Jam

Jam Ligurum terris, spumantia pectora Triton
 Appulerat, lassioque iretis extenderat orbes,
 Continuo sublime volans ad mœnia Gallis
 Condita lanigeris ovis ostentata pellem
 Pervenit, adventa Veneris pulsat recedunt
 Nubila, clarescunt puris Aquilonibus Alpes,
 Lætitiæ causas ignorat dicere miles.
 Lataturque tamen, Mavorria signa rubescunt
 Floribus, & subitis animantur trondibus hastæ,
 Illa suum dictis affatur talibus agmen:
 Gradivum, nostri comites, arcete parumper,
 Ut soli vacet aula mihi, procul igneus horror
 Thoracum, gladiolque tegat vagina minaces,
 Stent bellatrices aquilæ, lævique dracones,
 Fas sit castra meis hodie succumbere signis,
 Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
 Mollis lyrae, faustumque canant, epulentur ad ipsas
 Excubias, mediis spirent crateres in armis,
 Laxet terribiles Majestas regia fastus,
 Et sociam plebem non indignata potestas
 Confundat turbe proceres, solvantur habenis
 Gaudia: nec leges pudeat ridere severas.
 Tu festas, Hymenæe, faces, tu, Gratia, flores
 Elige; tu geminas, Concoctia, nede coronas.
 Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit usus,
 Divita properate manu, neu marceat ulla
 Segnities, alii funeralibus ordine ductis
 Pluima ventura suspendite lumina nocti.
 Hi nostra nitidos postes obducere myrto
 Contendant: pars neq̄areis adspergite tegia
 Fontibus, & flamma lucos adolete Sabæor.
 Pars infecta croco, velamina lutea Serum
 Pandite, Sidoniaeque solo profernite vestes,
 Alsi alii thalamum docto componite textu,
 Stamine gemmato, picturæque columinis
 Adificetur apex: qualem non Lydia dives
 Erexit Pelopi: nec quem struxere Lyzo
 Indorum spoliis, & opaco palmite Bacchæ.
 Illic exuvias omnes cumulate parentum:
 Quidquid avus senior Mauro, vel Saxone victis,
 Quidquid ab innumeris socio Scilicite tremendus
 Quæsitivæ genitor bellis: quodcumque Gelonus,
 Armeniæ dedit: quantum cernita sagittis
 Attulit extremo Mæroe circumflua Nilo:

Mist

Mist Achæmenio quidquid de Tigride Medus,
 Cùm supplex emeret Romanam Parthia pacem,
 Nobilibus gazis, opibusque cubilia furgent
 Barbaricis, omnes thalamo conferte triumphos,
 Sic ait, & sponsæ petit improvisa penates.
 Illa autem secura tori, & talisq̄ parari
 Nescia, divina fruitur sermone parentis,
 Maternosque bibit mores, exemplaque discit
 Prisca pudicitiz: Latios nec volvere libros
 Desinit, aut Græcos, ipsa genitricis magistra,
 Mæonius quæcumq̄; senex, aut Thracicus Orpheus,
 Aut Mitylenæo modulatur pæ sine Sappho.
 Sic Triviam Latona monet: sic mitis in antro
 Mnemofyne docili tradit præcepta Thaliæ.
 Cùm procul augeti nitor, & jucundior ær
 Attonitam lustrare domum, fundique comarum
 Gratus odor, mox vera fides, numenque resulsit.
 Cundatur stupescida Venus, nunc ora puellæ,
 Nunc flavam niveo miratur verrucæ matrem.
 Hæc modo crescenti, plena per altera Lung,
 Assurgit, cœu forte minor sub matre virenti
 Laurus, & ingentes ramos, olimque futuras
 Promittit jam parva comas: vel flore sub uno
 Cœu geminæ Passana rosæ per iugra regnant.
 Hæc largo matura die, saturataque vernis
 Roribus indulget spatio: latet altera nodo,
 Nec teneris audeat foliis admittere toles.
 Adfluit, & blande Mariam Cytherea salutat.
 Salve fidereæ proles Augusta Serenæ,
 Magnorum soboles Regum, parituraque Reges,
 Te propter Paphias sedes, Cyprumque reliqui,
 Te propter libuit tantos explere labores,
 Et tantum transisse maris, ne villor ultra
 Privatos patere letis, neu tempore longo
 Dilatos juvenis nutritet Honoris ignes.
 Accipe fortunam generis, diadema relume,
 Quod tribuas natis, & in hæc penetralia rursus,
 Unde patens progressa, reddi, fac nulla subesse
 Vincula cognate: quamvis aliena fuisses.
 Principibus, regnum poterat hoc ore mereri.
 Quæ proprior sceptris lætas? quis dignior aula
 Vultus erit? non labra rosæ, non colla orteing,
 Non crines equant violæ, non lumina flammæ.
 Quam juncto levitet scilicet discernime confert

Um-

72 CL. CLAUDIANI

Umbra supercilii miscet quam iuxta pudorem
 Temptrici! nimio nec sanguine candor abundat.
 Aurora vincis digitos, humerosque Dianæ.
 Ipsam iam superas matrem. si Bacchus amator
 Dotali potuit cælum signare Corona,
 Cur nullis virgo redimitur pulcior afris?
 Jam tibi molitur stellantia terta Bootes,
 Inque decus Mariæ jam sidera parturit ether.
 O digno nec cænda viro, tantique per orbem
 Confors imperii! Jam te venerabit Ilter.
 Nomen adorabunt populi. Jam Rhenus, & Albis
 Serviet: in medio ibis Regina Sicambros.
 Quid numerem gentes, Atlanteoque recessus
 Oceani? toto pariter dotabere mundo.
 Dixit, & ornatus, dederant quos nuper avantes
 Nereides, collo, membrisque micantibus aptat.
 Ipsa caput distinguit acu, substringit amictus:
 Flammea virgineis accommodat ipsa capillis.
 Ante fores iam pompa sonat, pilentaque lacram
 Præradiant ductura nurum. calet obvisus ire
 Jam princeps, tardumque cupit discedere solem.
 Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
 Sollicitavit odor timidus, quatenusque decoras
 Turbata cervæe iugas, Phariasia rura
 Pervolat, & notos hinnitu flagitat amnes,
 Naribus accensis, mulcet secunda magistrum
 Spes gregis, & pulcro gaudent armenta marito.
 Candidus interea positus exercitus armis
 Exultat focerum circa: nec signifer ullus,
 Nec miles pluvie flores dispergere ritu
 Cessat, purpureoque ducem perfundere nimbo.
 Hæc quoque velati lauro, myrtoque canebant:
 Dive parens, seu te complectitur axis Olympi,
 Seu colis Elysiis animarum præmia valles,
 En promissa tibi Stilico jam vota peregit.
 Jam gratæ rediere vices, cunabula pensat,
 Acceptum reddit thalamum, natoque reponit
 Quod dederas, genitor, nunquam te, sate, pigebit
 Judici. nec te pietas suprema fessellit.
 Dignus quem legeres, dignus cui pignora tanti
 Principis, & rerum commendarentur habenz.
 Dicerè nunc posse quem prælia gesta sub Æmo,
 Quæque circumtarint lumantem Strymona pugæ.
 Quam notus clypeo, quanta vi fulminet hostem,
 Ni

DE NUPTIIS HON. ET MAR. 73

Ni prohiberet Hymen: quæ tempestiva relatu
 Nunc canimus, quis consilio, quis juris & aequi
 Nescit modum melior? quod semper dissidet, in te
 Convenit; ingenio robur, prudentia forti.
 Fronte quis æquali? quem sic Romana decerent
 Culmina? succerent quæ tantis peccora curis?
 Stes licet in populo, clamet, quicunque videbit,
 Hic est: hic Stilico, sic testatur, & offert
 Celsa potestatis species, non voce terroci,
 Non alto simulata gradu, non improba gestu.
 Affectant alii quidquid, affingit laborant,
 Hoc donat natura tibi, pudor emicat unâ,
 Formosusque rigor, vultusque auctura verendos
 Canities festina venit, consorte remota.
 Contingunt gravitasque seni, virtusque juvenæ.
 Utraque te cingit propriis insignibus ætas.
 Ornatur fortuna viro, non ulla nocendi
 Tela, nec insecti jugulis civilibus enses.
 Non odium terrore moves, nec frenâ relolvit
 Gratia, diligimus pariter, pariterque timeamus,
 Ipse metus te nosser amat, iustissime legum
 Arbiter, egregie custos fidissime pacis,
 Optime ductorum, fortunatissime patrum,
 Plus jam plus domino cuncti debere fatemur:
 Quod gener est, invide, tuus, vincire corona:
 Inferè te nostris contempto jure choreis:
 Sic puer Eucherius superet virtute parentem:
 Aurea sic videat similes Thermania tædas:
 Sic uteris crecat Mariz: sic natus in ostro
 Parvus Honorias genibus confidat avitis.

CL. CLAUDIANI
IN NUPTIAS
HONORII AUGUSTI,

ET
MARIÆ

FESCENINA.

ALCAICUM.

PRINEPS coruleo sidere pulchrior
Parthis sagittas tendere certior,
Eques Gelonis imperiosior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te Leda mallet quam dare Castorem.
Præfert Achilli te proprio Theris.
Victum lætetur Delos Apollinem,
Credat minorem Lydia Liberam.
Tu cum per altas impiger ilices
Præda citatum cornipedem regas.
Ludantque ventis instabiles comæ;
Telis iacebant sponte tuis fera,
Gaudensque sacris vulneribus leo
Admitet hastam morte superbius.
Venus reverium spernat Adonidem,
Damnet reductum Cynthia Virbium.
Cum post labores sub platani voles
Virentis umbra, vel gelido specu
Torrentiorem fallere Sirtium,
Et membra somno sessa resolveris:
O quantus uret tum Dryadas calor?
Quot æstuantem ancipiti gradu
Furtiva carpent oscula Naides?
Quis verò acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Quis, cum micantem te prope viderit,
Non optet ultro servitium pati?
Quis non catenas arripiat libens,

Collo-

Colloque poscat vincula libero?
Tu si nivalis per juga Caucafi
Sevas petisses pulcer Amazonas,
Peltrata pugnas desereret cohors,
Sexu recepto: parris & immemor
Inter frementes Hippolyte tubas
Strictam securim languida poneret,
Et seminudo pectore cingulum
Forti negatum solveret Herculi,
Bellumque solus conficeret decor.
Beata, quæ te nox faciet virum,
Primisque sese junget amoribus.

AG cuncta nuptiali
Redimita vere tellus
Celebra toros heriles.
Omne nemus cum fluviiis
Omne canat profundum.
Ligures favete campi.
Veneti favete montes,
Subtilisque se rosetis
Vestiat Alpinus apex,
Et rubeant pruinæ.
Athesis strepat choreis,
Calamisque flexuosus
Leve Mincius iularret,
Et Padus electiferis
Admoduletur alnis.
Epulisque jam repleto
Resonet Quirite Tibris,
Dominique læta votis
Aureæ septemgeminas
Roma coronet arcus.
Procul audiant Iberi:
Fluit unde semen auxæ.
Ubi plena laurearum,
Imperio sæta domus.
Vix numerat triumphos.
Habet hinc patrem maritus,
Habet hinc puella matrem,
Geminæque parte ductum
Cæsareum flamineo
Stemma recurrit ortu.
Decorant yvreta Bæti,

D 2

T: gus

Agus intumescat auro,
 Generisque procreator
 Sub vitreis Oceanus
 Luxurietur antris.

Oriensque regna fratrum,
 Simul Occidentique plaudat.
 Placida jocentur urbes,
 Quaeque novo, quaeque nitent
 Deficiente Phaebo.

Aquiloniae procellae,
 Rapidi tacete Cori.
 Taceat sonorus Auster.
 Solus ovantem Zephyrus
 Perdominetur annum.

SOLITAS galea fulgere comas
 Stilico molli nece corona.
 Cessent litui, saxumque procul
 Martem felix tæda releget.
 Tractus ab aula rursus in aulam
 Redeat sanguis patris officis.
 Junge parenti pignora dextra.
 Gener Augusti pridem factas,
 Nunc rarius eris focer Augusti.
 Quæ jam rabies livoris erit?
 Vel quis dabitur color invidiæ?
 Stilico focer est, pater est Stilico.

ATTOLENS thalamis Idallum Jubar
 Dilectus Veneri nascitur Hesperus.
 Jam nuptæ trepidat sollicitus pudor.
 Jam produnt lacrymas flammae simplices.
 Ne crassa, juvenis, cominus aggredi,
 Inspicata licet faviat unguibus:
 Non quicumque fruitur veris odoribus,
 Hybleos latebris nec spoliat favos,
 Si fronti caveat, si timeat rubos.
 Armat spina rosas, mella tegunt apes.
 Crescunt difficilia gaudia furgio,
 Accenditque magis, quæ refugit, Venus.
 Quod fienti tuleris, plus sapit, osculum.
 Dices ò quoties, Hoc mihi dulcius,
 Quàm favos decies vincere Sarmatas:
 Adspirare novam pectoribus fidem,

Man-

Manfuramque facem tradite sensibus.
 Tam junctis manibus necite vincula,
 Quam frondens edera stringitur aesculus,
 Quam lento premitur palmitæ populus.
 Et murmur querula blandius alicæ
 Linguis assiduo redditæ mutuis.
 Et labris animam conciliantibus,
 Alternum rapiat somnus anhelitum.
 Amplexu caleat purpura regio,
 Et vestes Tyrio sanguine fulgidas
 Alter virgineus nobilitet eruas.
 Tum victor madido profiliis toro,
 Nocturni referens vulnera prælii.
 Ducant pervigiles carmina tibis,
 Permissisque joci turba licentior,
 Exulet terretic libera legibus.
 Passim cum ducibus ludite milites.
 Passim cum pueris ludite virgines.
 Hæc vox æthereis insonet axibus
 Hæc vox per populos, per mare transeat:
 Formosus Mariam ducit Honorius.

CL. CLAUDIANI

DE

BELLO GILDONICO

LIBER.

REDITUS imperiis Auster, subiectaq; rursum
 Alterni convexa poli, rectore sub uno,
 Conspirat geminus frenis cum munibus orbis.
 Junximus Europen Libyz, concordia fratrum
 Plena redit. patriis quod solum desuit armis,
 Tertius occubuit nati virtute tyrannus.
 Horret adhuc animus, manifestaq; gaudia differt,
 Dum superet, & tanto concitatur credere voto.
 Nec dum Cinyphas exercitus attingit oras,
 Jam domitus Gildon, nullis victoria nodis
 Hæsit, non terræ spatio, non obice ponti.

D 3

Con-

73 CL. CLAUDIANI

Congressum, profugum, captum vox nunciat una
 Remoremque lui prævenit laurea belli.
 Quo, precor, hæc effusa Deo? sobusta, vetusque
 Tempore tam pativo potuit dementia vinci?
 Quem veniens iudixit hævem, ver perculit, hostem.
 Exiit jam Roma timens, & fœlla negatis
 Frugibus, ad rapidi limen tendebat Olympi.
 Non solito visu, nec qualis Jura Britannis
 Dividit, aut trepidos submittit fœditibus Indos.
 Vox tenuis, tardique gradus, oculique jacentes
 Interius fugere genæ. jejuna lacertos
 Exedit macies. humeris vix salinæ ægris
 Squalentem clypeum. laxata casside prodit
 Canitiem, plenamque trahit rubiginis hastam.
 Attingit ut tandem cœlum, genibusque Tonantis
 Procubuit, tales orditur mœsta querelas:
 Si mea mansuris meruerunt mœnia naves,
 Jupiter, auguris: sistant immota Sibyllæ
 Carmine, Tarpeias si necdum respuit æces,
 Advenio supplex, non ut proculcet Araxem
 Consulovans, nostræ ve premant phœrætra secun-
 dula, nec ut rubris aquilas figamus arenis.
 Hæc nobis, hæc ante dabas, nunc pabula tantam
 Roma precor: miserere tuæ, pater optime, gentis.
 Extremam defende famem. lativimus iram,
 Signa iuit. lugenda Getis, & flenda Suevis,
 Haufimus. ipsa meos exhorret Parthia casus.
 Quid referam morbove læm cumuloque repletos
 Stragibus, & cæbras corrupto sidere mortos?
 Aut fluvium, per tecta vagum, summaque minantem
 Collibus? ingentes vexi iudbera carinas,
 Remorumque sonos, & Pyrrhæ læcula sensi.
 Hæi mihi, quo Latæ vires, Urbisque potellas
 Decidit? in qualem paulatim fluximus undam?
 Armato quondam populo, patriisque vigebam
 Consulibus. domui terras, urbesque revinci
 Legibus, ad Solem victrix utrumque cucurri.
 Postquam Jura serox in se communia Cæsar
 Transtulit, & lapsi mores, defœtaque præficus
 Artibus in gremium pacis servile recessi,
 Tot mihi pro meritis Libyam Nilumque dedere,
 Ut dominam plebem, bellatoreque senatum
 Clausibus a siviis alerent, geminoque vicissim
 Litore diversâ complecerat horrea venti.

Stabat

DE BELLO GILDONICO 79

Stabat certa salus. Memphis si forte negasset,
 Penitabam Pharium Gætulis mœlissus annum.
 Frugiferas certare rates, lateque videbatur
 Punicæ Nillicæ concurrere carbasa velis.
 Cum subit par Roma mihi hævem, ver perculit, hostem.
 Equales Auroras togas, Ægyptia rura
 In partem ceteræ novam, ipes unica nobis
 Kestabat Libyæ, quæ vix, ægreque fovebat
 Solo ducta Notos, ventisque fidem poscebat, & anni.
 Semper innotis, ventisque fidem poscebat, & anni.
 Hæc quoque nunc Gildon rapuit sub sine cadentes
 Autumnus. pavido metimur carula voto,
 Puppis si qua venit, si quid fortasse potenti
 Vel pudor extorsit domino, vel prædo reliquit,
 Pascimur arbitrio Mauri, nec debita reddi,
 Sed sua concedi factat. gaudetque diurnos,
 Ut sanulæ, præbere cibos, vitamque famemque
 Libræ barbarico fastæ, vulgique superbit
 Flectibus, & tantæ suspendit fata ruinae.
 Romuleas vendit segetes, & possidet arva
 Vulneribus quæstia meis. idèone tot annos
 Flebile cum tumida bellum Carthagine gessi?
 Idcirco voluit contempta luce reverti
 Regulus? hoc damnis, Genitor canenibus emi?
 Incausum toties lituis navalibus arsit
 Hispanum. Siculumque fretum vastataque tellus,
 Totque duces casti, ruptaque emissus ab Alpe
 Pennus, & attonita iam proximus Hannibal urbi?
 Scilicet, ut domitis frueretur Barbarus Afris,
 Muro sustiaui Martem, nocteque cruentas
 Collina proturæ tuli? Gildonis ad usum
 Carthago ter victa ruit? hoc mille gementis
 Italix clades, impensaque sæcula bellis,
 Hoc Fabius, fortisque mihi Marcellus agebant,
 Ut Gildo cumulare opes? haurire venena
 Compulmissum dirum Syphacem, fractumque Metello
 Traximus in manem Marii sub vinclo Jugurtham,
 Et Numida Gildonis erunt? proh funera tanta!
 Proh labor! in Boechi regnum Iudavit uterque
 Scipio. Romano vicissim languine Mauri.
 Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
 Qui trabæas, & sæptra dabat, quæ semper in armis
 Horribilem gentes, placidum fensere subactæ,
 Nunc in honorus, egens, perferet miserabile pacis

D 4 Sup

Supplicium, nulloque palam circumdatus hoste,
 Obiecti discrimen habet. per singula letum
 Impendit momenta mihi, dubitandaque pauci
 Praescribunt alimenta dies, heu prospera fata,
 Quid mihi septenos montes, turbamque dedistis
 Quae parvo non possent alii? felicior essem
 Angustis opibus. mallem tollerare Sabinos,
 Et Vejoes: brevior duxi securius ævum.
 Ipsa nocet moles. utinam remeare liceret
 Ad veteres fines, & membra pauperis Anei.
 Sufficerent Etrusca mihi, Campanaque culta,
 Et Quincti, Curtique seges, patriæque petenci
 Rusticus inferret proprias Dictator aristas.
 Nunc quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilivæ,
 Ast ego, quæ terras humeris, Pontumque subegi
 Deseror. emerita jam præmia nulla senectæ.
 Dii, quibus iratis crevi, succurrite tandem,
 Exorate patrem, tuque o, si sponte per altum
 Væsa Palatinis mutasti collibus Idam,
 Prælatoque lavas Phrygios Almonæ leones,
 Materni natum precibus jam flecte Cybelle:
 Sin prohibent Parææ, falsisque elusa vetustas
 Auspicis, alio saltem prosterne te calu,
 Et pœnæ mutate genus. Porfenna reducat
 Tarquinius. renovet feralis Allia pugnas.
 Me potius sævi manibus permittite Pyrrhi,
 Me Senonum furis, Brenni me reddite flammis,
 Cuncta fame leviora mihi. Sic fata, reffusus
 Obtulic lacrymis, mater Cytheræ, parentisque
 Flet Mavors, sanctæque memor Tritonia Vellæ,
 Nec sicco Cybele, nec stabat lumine Juno.
 Mœrent indigetes, & si quos Roma recepit.
 Aut dedit ipsa Deos, genitor jam corde remitti
 Cæperat; & sacrum dextra sedare tumultum.
 Cùm procul infans quatiens ululatus æcem,
 Et contusa genas, mediis apparet in astris
 Africa. relicta vestes, & epicea passim
 Serta jacent. lacero erinales vertice dentes
 Effraçtum pendebat ebur, taliq; supernas
 Irrupit clamor fores. Quid magne moraris
 Japiter, avulso nexu, pelagique solatis
 Legibus, iratum populis immittite fratrem?
 Mergi prima peto, veniant prærupta Pachyno
 Æquora. laxatis subsident Syrtibus urbes.

Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata,
 Me rape Gildoni. felicior illa perusta
 Pars Libyæ, nimio quæ se munita calore
 Defendit: tantique vacat secura tyranni.
 Creseat zona rubens. medius flagrantis Olympi
 Me quoque limes agat. melius delerta Jacobo
 Vomeres impatiens. pulsus dominetur aristas
 Diplades, & sitiens attollat gleba cerastas.
 Quid me temperies juvit? quid micior æther?
 Gildoni secunda fui. Jam Solis habentæ
 Bis fenas torquet hyemes, cervicibus ex quo
 Hæret triste jugum: nostris jam lucibus ille
 Consenuit, regnumque sibi tot vindicat annis;
 Acque utinam regnum! privato jure tenemur,
 Exigui specie fundi. quod Nilus, & Atlas
 Dissidet, occiduis quod Gadibus arida Barce,
 Quodque Paratonic fecedit litore Ganges,
 Hoc sibi transcripsit proprium. parstertia mundi
 Unius prædonis æger. distantibus idem
 Inter se vitius cindus; quodcunque profunda
 Traxit avaritia, luxu præiore refundit,
 Instat terribilis visus, morientibus heres.
 Virginibus raptor, thalamis obsecrans adulter.
 Nulla quies. oritur præda cessante libido.
 Divitibusque dies, & nox metuenda maritis.
 Quisquis vel locuples, vel pulcra conjugæ notus,
 Crimine pulsiatur falso. si crimina desint,
 Accitus conviva perit. mors nulla refugit
 Artificem. varios succos spumæque requirit
 Serpentina virides, & adhuc ignota novercis
 Gramina, si quisquam vultu præsentia damnet,
 Liberiusve genat. dæspibus crudelis in ipsis
 Emicat ad natum stricto mucrone minister.
 Fixus quisque toro tacita formidine libat
 Carnifices epulas, incertaque pocula pallens
 Haurit, & intentos capiti circumspicit enses.
 Splendet Tartareo furialis mensa paratu,
 Cæde madens, atrox gladio, suspecta veneno.
 Ut vino calefacta Venus, tum savior ardet
 Luxurios: missis redolent unguenta coronis.
 Crinibus inter famulos, pubenque canoram
 Orbatas jubet ire nurus, nuperque peremptis
 Arridere viris. Phalarin, tormentaque flammæ
 Profluit, & Sicali mugitus ferre juvenç,

§ CL. CLAUDIANI

Quam tales audire choros, nec damna pudoris
 Turpia sufficiunt. Mauris clarissima quæque
 Fastidita datur, media Carthagine ductæ
 Barbara Sidonia subeunt conubia matres.
 Æthiopem nobis generum, Nalamona maritum
 Ingerit, exterrit cunabula degener infans.
 His fretus foecis, ipso jam principe major
 Incedit, peditum præcurrunt agmina longe.
 Circumdat equitum turmæ, Regesque clientæ,
 Quos nostris ditat spoliis, prorubat avita
 Quæque domo, veteres detrudit rure colonos.
 Exiliis dispersa feror, numquamne reverti
 Fas erit, erranteque solo jam reddere civis?
 Iret adhuc in verba dolor, nisi Jupiter alto
 Cæpisset folio, voces adamante notabat
 Atropos, & Lachesis iungebat stamina dictis.
 Necte, Roma, diis, nec te patiemur insultam
 Africa, communem prostrernet Honorius hostem.
 Pergate securæ, vestrum vis nulla tenorem
 Separat: & soli famulabitur Africa Romæ.
 Dixit, & affavit Romam meliore juvena.
 Continuo redit ille vigor, sensique colorem
 Mutavere comæ, solidatam crista refurgens
 Brexit galeam, clipeique recanduit orbis,
 Et levis excussa micuit rubigine coruus,
 Humentes jam noctis equos, Letæque Somnus
 Frena regens, tacito volvebat sidera curru.
 Jam duo Divorum proceres, majorique, minorque
 Theudossi pacem latenti gentibus ibant.
 Qui Jovis arcanos monitus, mandataque ferrent
 Fratribus, & geminis sancirent fœdera regnis,
 Sic cum præcipites artem vicere procella
 Assiduoque gemens undarum verberè nutat
 Descensura ratis, cæca sub nocte vocati
 Naufraga Ledæi fuffulant vela Lacœnes.
 Circulus ut patuit Lunæ, secuere meatus
 Diversos, Italas lenior tendebat in oras.
 At pater, intrantem Pontum quæ Bosphorus arctat,
 Arcadii thalamis, urbiq; illapsus Eoz.
 Quem simul ac vidit natus (nam clara nitēbat
 Cynthia) permixto tremuerunt gaudia fœtu,
 Complexuque, fovens quos non speraverat, artus
 O mihi post Alpes nunc primùm reddite, dixit
 Unde tuis optatus ades? da tangere dextram,
 Qua

DE BELLO GILDONICO. §

Qua gentes cecidere feræ. quistale removit
 Præsidium terris? ut te mortalia pridem
 Implorant, lugentque pius, foremque requirunt!
 Cui pater in tales rupit suspiria voces.
 Hoc erat, in fratres medio discordia Mauro
 Nascitur, & mundus germanaque diffidet aula?
 Gildonifine salus tanti fit palma favoris?
 Scilicet egregius morum, magnoque tuendus,
 Et cujus meritis pietas à fratre recedat.
 In primo genitore, vide, civile calebat
 Dilectum, Dubio stabant Romana vir ista,
 Quis procul Armenus, vel quis Mæotide ripa
 Rex ignovus agit, qui me non juvit euntem?
 Auxilio foverè Getæ, venerè Geloni.
 Solus at hic non puppe data, non milite misso
 Subfedit fluitante fide, si signa petisset
 Obvia dejecto submissus hoste dolerem.
 Restitit in speculis fati, turbaque reductus
 Libravit geminas eventus iudice vires,
 Ad rerum momenta cliens, seseque daturus
 Victori, fortuna simul cum Marte pendit.
 Et si non cupidis essem præceptus ab altris,
 Exemplum sequerè Tulli, lanandaque dumis
 Impia diversis raptarem membra quadrigis:
 Germani nunc uique tui responsa colebat.
 En iterùm calcet, talite credere monstro
 Post patrem, fratremque; paras sed magna pendit,
 Inaque tuam sortem numerosas transtulit urbes.
 Ergo fas pretio cedit? mercede placebit
 Proditio? taceo, læsi quod transfuga fratris,
 Quod levis ingenio, quamvis discrimine summo
 Proditor apporet suspensa morte salutem,
 Nusquam gratus erit, damnatus luce reperta
 Perfidiam; nec nos patiamur committere tali
 Hoc genus emptori, civis cum moenibus offert?
 Hic vendit patriam, plerique in tempus abusi
 Mox odere tamen, tenuit sic Oraxa Philippus
 Oppida, Pelleo libertas concidit auro.
 Romani scelera semper sprevere miniftris
 Noxia pollicitum domino miscere venena
 Fabricius Regi nudata fraude remisit,
 Inscio quem Marte petit, bellumque negavit
 Per famuli patrare nefas, ductoque Camillus
 Trans murum pueros obfœdit reddidit urbi.

Traduntur pennis alii, cum praelia solvant:
 Hic manet, ut moveat quem respicit alter in hostile
 Suscipis in fratrem? longi proh de deus a vi!
 Cui placet australes Gildo condonar habenas,
 Tantaque mutatos sequitur provincia mores.
 Quaslibet ad partes animus natus erit anceps:
 Trasfudit secum Libyam, ressumque malignus
 Commodat imperium. Mauri fuit Africa munitus.
 Tollite Massyas fraudes, remove te bilingues
 Insidias, & verba doli spirantia virus.
 Ne cō sanguineis certetur cominus armis, (cenis;
 Ne, precor. hæc trucibus Thebis, hæc digna My-
 In Mauros hoc crimen eat. quid noster iniquum
 Molitur Stilico? quando non ille iubenti
 Paruit? an quisquam nobis devotior extat?
 Ut fileam varios, quos necum gesserit, actus,
 Quæ vidi post fata loquar. cum Divus abirem,
 Res incompuestas, fateor, tumidasque reliqui.
 Stringebat vctitos etiamnum exercitus enses
 Alpinois odiis, alternaque jurgia vidi
 Victoresque dabant. vix hæc amentia nostris
 Excubiis, nedum puero rediore, quiesceret.
 Heu quantum timui vobis, quid libera tanti
 Militis auferret moles, cum cæca remoto
 Ferveret jam læta metu. dissensus acerbus,
 Sed gravior consensus erat. tunc ipse paterna
 Succellit pietate mihi, tenerumque, rudemque
 Fovit. & in veros eduxit principis annos:
 Rufinumque tibi, quem tu tremuisse fateris,
 Depulit, hunc solum memorem, solumque fidelem
 Expori. volui si quid, dum vita maneret,
 Aut visus voluisse, gerit; venerabilis illi
 Ceu numenque vocor præfens, sitanta reculas,
 Aut foceri reverere faces, aut respicere fratris
 Connubium, pignusque meæ regale Serenæ.
 Debueras etiam fratris obvis ire
 Hostibus, ille tuis, quæ gens, qui Rhenus, & Ister
 Vos opibus iunctos, conspirantesque tulisset?
 Sed tantum permitte, cadat. nil poscimus ultra.
 Ille licet sese prætentis Syrtibus armet,
 Oppositoque Atlante tegat: licet arva referta
 Anguibus, & Solis medios obbeccerit æstus;
 Novi consilium, novi Stiliconis in omnes
 & qualem casus animum, penetrabit arenas:

Inve-

Inveniet virtute viam, sic Divus, & inde
 Sic utatur, iustus genitor parebimus ultro.
 Amplector præcepta Lubens, nec acrior alter
 Cognato Stilicone mihi, commissa profanus
 Ille luat, redeat jam tutior Africa fratri.
 Talia dum longo secum sermone reterunt,
 Hesperiam pervenit avus, castrumque cubile
 Ingreduitur, Tyrio quo fufus Honorius ostro
 Carpebat teneros Maria cum conjugæ somnos.
 Assidit capiti, tunc sic per fomica saturi;
 Tantane devictos tenuit fiducia Mauros
 Care nepos? iterum post me conjurat in arma
 Progenies vesana Jubæ, bellumque relumit
 Victoris cum stirpe sui? Firmumne jacentem
 Obliti? Libyam nostro sudore receptam
 Rursus habent? ausus Latio contendere Gildo?
 Germani nec fata timer? nunc ire profectò
 Nunc vellem, notosque senex ostendere vultus.
 Nonne meam fugiet Maurus, cum viderit, umbra?
 Quid dubitas? exurge toris, invade rebellem.
 Captivum mihi redde meum, desiste morari.
 Hoc generi fatale tuo, dum sanguis in orbe
 Noster erit, semper pallebit Regia Boecia?
 Jungantur spoliis Firmi, Gildonis opima.
 Exornet geminis Maurusia laurea currus.
 Una domus toties una de gente triumphet.
 Dii, bene, quod tanta interlabentibus annis
 Servati, Firmusque mihi, fraterque nepoti.
 Dixit, & astitit vicinso sole relugit.
 At juvenem stimulis immanibus æmula virtus
 Exacuit. jam puppe vehi, jam stagna fecare
 Fervet, & abientes invadere culpside Mauros.
 Tum lubet acciri locerum, dextramque vocato
 Conserit, & quæ sit potior tentantibus, querit.
 Per somnos mihi, sancte pater, jam sepe futura
 Panduntur, multæque canunt præsagia noctes.
 Namque proci Libyco venatu cingere saltus,
 Et juga rimari canibus Gætula videbar.
 Mærebatur regio vastata leonis
 Incurfu, pecudum strages, passimque juvenci
 Seminecces, & adhuc interfecta mapalia tabo,
 Sparsaque sanguineis pastorum funera campis.
 Aggredior latebras monitri, mirumque relatu
 Conspectio, dilapsus honos, cervice minaces
 Desu-

CL. CLAUDIANI

Defuxere jubæ. fractos inglorios armos
 Sapposuit servile gemens, inelastique vincla
 Unguibus, & subitæ collo sonuere catenæ.
 Nunc etiam paribus secam certare trophæis
 Hortator me cogit avus. quoniam usque morati
 Cunctamur? deicit pridem complere biremes,
 Et pelagi superare minas. transmittere primus
 Ipse paro. quæcumque meo gens barbæra nutu
 Stringitur, advenit, Germaniæ cuncta feratur
 Navibus, & focia comitentur classe Sicambri.
 Pallida translatum jam sentiat Africa Rhenum.
 An patiar tot probra sedens, juvenisque relinqua
 Quæ tenui, rexique puer? bis nollet ad Alpes
 Alterius genitor defensum regna cucurrit.
 Nos prædæ faciles, insultandique lacemus?
 Fœnorat. Stillo contra cui talia reddidit:
 Adversinetubam Princeps dignaberè Mauri?
 An feret ignavus clari solacia fati
 Te bellante mori? decernit Honoris inde,
 Hinc Gildo? prius alitra Chaos miscebit Averno.
 Vindictam mandasse fat est. plus nominis horros,
 Quàm taus ensis, aget. minuit præsentia famam.
 Qui stetit, æquatur campo, collataque nescit
 Maiestatem acies. sed quod magis utile factu.
 Atque hosti gravius, sensus adverte, docebo.
 Est illi paribus, sed non & moribus isdem
 Mafcezelz fugiens qui dira piacula fratris
 Spæque suas, vitamque tuo commisit asylo.
 Hunc ubitentatis frustra macerare nequivit
 Infidiis, patrias in pignora contulit iras;
 Et quos ipse sinu parvos gesta verat, una
 Obruncat juvenes, inhumatque corpora vulgo
 Dispulit, & tumulo cognatas arcut umbras:
 Naturamq; simul, fratremq; hominemq; cruentus
 Esuit, & tenuem cæsis invidit arenam.
 Hoc facinus refugo damnavit Sole Mycenæ,
 Avertitque diem. foelcri sed reddidit Atreus
 Crimen, & infandas excusat conjuge mensas.
 Hoc odium, non pœna fuit, te prodita jura,
 Te pater ultorem, te nudî pulvere Manes,
 Te pietas polluta rogat. si sentibus aram,
 Et proprium miseris numen statuisis Athenæ:
 Si Pandionias planctû a traxere phalanges
 Inachides, belloque rogos meruere maritis:

DE BELLO GILDONICO. 89

Si mæste squalore comæ, lacrymisque Senatum
 In Numidas pulsus solio commovit Adherbal:
 Hunc quoque nunc Gildo, tanto quem sanere meriti,
 Hunc doleat venisse ducem, seseque minorem
 Supplicibus sciat esse tuis. quem sede fugavit,
 Hunc præcepss fugiat: regit quem clade, tremificatq;
 Agnoscatque suum, arabitur nudî victima, fratrem.
 Hæc ubi federunt genero, norissimæ Marti
 Robora, præcipuos electa pube maniplos
 Disponit, portoque patet insilaturæ Etrusco.
 Herculeam sensus Alcides, Jovianque cohortem
 Rex ducit Superum: premitur nec signifer ulla
 Pondere: tessinant adeo vexilla moveri.
 Nervios inlequitur, meritique vocabula Felix,
 Distaque ab Augusto legio, nomenque probantes
 Invicti clypeoque animosi teste Leones.
 Dicitis ante tamen princeps confirmat ituros;
 Aggere conspicuus. stat circumfusæ juventus
 Nixa hastis, pronatque ferax accomodat aures:
 Gildonem donitura manus, promissa minaque
 Tempus agit. si quid pro me doluistis in armis,
 Ostentate mihi. Justo, magnoque triumpho
 Civiles abolere notas, sciat orbis Eous,
 Sitque palam, Gallos caula, non robore, vincî.
 Nec vos barbariem quanvis collegerit omnem,
 Terreat. an Mauri fremitus, raucoque repulsus
 Umbonum, & vestros passuri cominas enses?
 Non contra clypeistectos, galeisve micantes
 Ibitis. in solis longe fiducia telis.
 Exarmatus erit, com missile torserit, hostis.
 Dextra movere aculum, prætentat pallia læva.
 Cetera nudus eques, foveis ignarus habenz.
 Virga regit, non ulla fides, non agminis ordo.
 Arma oneri, fuga præfidio; connubia mille.
 Non ulli generis nexu, non pignora curæ;
 Sed numero languet pietas, hæc copia vulgi.
 Umbratus dux ipse rosis, & marcidis ibit
 Unguentis, crudusque cibo; strubansque Lyzo,
 Confectus senio, morbis, stuprisque solutus.
 Excitet incesstos turmalis buccina somnos,
 Imploret citharas, cantatriceque choreas
 Offensus stridore tubæ, disecatque coactus
 Quas vigila Veneri, castris impendere noctes,
 Nonne mori satius, quàm vitæ ferre pudorem?

Nam quæ jam regio restat, si dedita Mauris
 Regibus, Illyricis accesserit Africa damnata?
 Jus Latium, quod tunc Merore, rubroque solebat
 Oceano cingi, Tyrrena clauditur unda.
 Et cui non Nilus, non intulit India metas,
 Romani jam finis erit Trinacria regni?
 Ite recepturi, prado quem fulsulit, axem,
 Ereptumque Notum, caput insuperabile rerum
 Aut ruet in vestris, aut stabit Roma lacertis.
 Tot mihi debetis populos, tot rura, tot urbes
 Amissas, uno Libyam defendite bello.
 Vestros imperium remos, & vestra sequatur
 Carbasia, despectas trans æquora ducite leges.
 Tertia jam solito cervix mucrone rotetur,
 Tandem luncreis sinem postura tyrannis.
 Omnia conveniunt dicto, fulvulque Tonantis
 Armiger ad liquidam cunctis spectantibus æthram
 Corruptum pedibus curvis innexuit hydrium.
 Dumque reluctantem morsu partitur obancco,
 Hæc in ungue caput, truncatus decidit anguis.
 Illic auguris alacres per saxa citati,
 Torrenteque ruunt, non mons, non silva retardat
 Pendula, cœu parvis motura bella colonis.
 Ingenti clangore grues æstiva relinquunt
 Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo,
 Ordibus variis per nubila textur alis
 Littera, pennarumque notis inscribitur aer.
 Ut fluctus tetigere maris, tunc acrior arsit,
 Impetus, arripuit naves, ipsique rudentes
 Expediunt, & vela legunt, & cornua summis
 Associant malis, quatitur Tyrrena tumultu
 Ora, nec Alpheæ captiunt navalia Pisæ.
 Sic Agamennioniam vindex cum Græcia classem
 Solveret, innumeris servebat vocibus Aulis.
 Non illos strepitus, impendentique procellæ
 Signa, nec adventus dubii deterruit Austri.
 Vellite proclamant, focili, jam vellite funem.
 Per vada Gildonem quamvis ad versa petamus,
 Ad bellum nos trudit hyems, per devia Ponti
 Quassatis cupio icellurem figere rostris.
 Hæc nimium segnes, cauta qui mente notatis,
 Si revolant mergi, graditur si litore cornix.
 Ora licet maculis ad ipserit occidius Sol,
 Lumque conceptis livescat turbida Coris,

Et confusa vrgos jaculentur sidera crines,
 Imbribus humefcunt Hædi, nimbiolque Taurum
 Ducat Hyas, rotasque frectis descendat Orion:
 Certa fides cæli, sed maior Honorius auditor.
 Illius auspiciis immentia per æquora miles,
 Non plaustris, Arctove regor, contemne Booten
 Navita, turbinibus mediis permitte carinas.
 Si mihi tempestas Lybiam, ventique negabunt,
 Augusti Fortuna dabit, jam elassis in altum
 Provehitur, dextra Ligures, Hetruria lava
 Linquitur, & cæcis vitatur Carthæa faxis.
 Humana in speciem planta se magna figurat
 Insula, Sardoam veteres dixere coloni.
 Dives ager frugum, Pænos, Italosve petenti
 Opportuna situ, quæ pars vicinior Atris,
 Plana solo, ratibus clemens, quæ respicit Aræon,
 Immitis, scopulosa, procax, subitique sonora
 Fluctibus, insanos infamat navita montes.
 Hinc hominum, pecudumque; lues, hinc pestiferæ æt
 Sævit, & exclusus procul A quilibet Austri.
 Quos ubi luctatis gregem effugere carinis,
 Per diversa ruunt sinuosa litorea terra.
 Pars adit antiqua ductos Cartagine Sulcos:
 Partem litoreo completitur Olbia muro.
 Urbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
 Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undam
 Obvia dimittit fracturam flamma collem.
 Efficitur portus medium mare, totaque ventis
 Omnibus ingenti mansuecunt stagna recessu.
 Hanc omni petere manu, proilque rediit
 Suspensa Zephyros expedit classe faventes.

90
CL. CLAUDIANI
DE
CONSULATU
MALLII THEODORI
PANEGRYSIS.

Prologus.

AUDBERIS, precor, doctæ subiecta catervæ
Inter tot proceres, nostræ Thalia, loqui?
Nec te fama vetat, vero quam celsus ætatem
Vel servasse labor, vel minuisse pudor.
An tibi continuis crevit fiducia castris?
Totaque jam vatis pectora miles habet?
Culmina Romani majestatemque Senatus,
Et, quibus exultat Gallia, cerne viros.
Omnibus audinur terris, mundique per aures
Ibimus, ah nimis Consulis urget amor.
Jupiter, ut perhibent, spatium cum discere vellet
Naturæ, regni necius ipse sui:
Armigeros utrimque duos æqualibus alis
Militab Eois Occiduisque plagis.
Parnassus geminos fertur junxisse volatus;
Contulit alternas Pythius axis aves.
Princeps non aquilis terram cognoscere curat,
Certius in nobis æstimat imperium.
Hoc ego concilio cælestium metior orbem,
Hoc video cætu quidquid ubique micat.

IPSA quidem virtus pretium sibi, solaque lætæ
Fortunæ securâ nitet, nec fastibus ullis
Erigitur, plausive petit clarescere vulgi.
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animosa suis, immotaque cunctis
Cassibus ex alta mortalia despicit arce.
Artamen invitam blandè vestigat, & ultero
Ambit Honos, docuit toties à rure profectus
Lictor, & in mediis questus Consul aratris.

Te

DE MALLII THEOD. CONS. 91
Te quoque naturæ sacris, mundique vacantem,
Emeritum pridem, desudatque remotum
Judiciis, eadem rursus complexa potestas
Evehit, & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabes, nil jam, Theodore, reliquum,
Quo virtus animo crescat, vel splendor honore.
Culmen utrumque tenes, talem te protinus anni
Formaverè rades, & dignum viræ curuli
Traxit iter, priusque senes cesserò juventa:
Jam nunc canicis animi, jam dulces loquendi
Pondus, & artonitas sermo qui duceret aures.
Mox undare foro viditrix opulentia linguae,
Tutarique reos, ipsa hæc amplissima sedes
Orantem stupuit, bis laudatura regentem.
Nunc te pars Libyæ moderantem jura probavit,
Quæ nunc tota probat, longi sed pignus amoris
Exiguæ peperere moræ, populumque clientem
Publica mansuris testantur vocibus æra.
Inde tibi Macedum tellus, & credita Pella
Mœnia, quæ famulus quondam ditavit Hydaspes,
Tantaque commissa revocasti gaudia genti
Mitibus arbitris, quantum bellante Philippo
Flœruit, aut nigri cecidit cùm regia Pori.
Sed non ulterius præbuit urbis aula:
Maluit esse suum, terris edita daturus.
Supplicibus responsa, venis, oracula Regis
Eliguo crevere tuo, nec dignius unquam
Majestas meminit sese Romana locutam.
Hinc sacra mandantur opes, orbisque tributa
Posselli, quid quis fidivis evoluit auri:
Quidquid luce præcui venas rimata lequaces
Abdita pallentis fodit solertia Bess.
Ac velut exerti lentandis navita tonnis
Præscitur lateri custos, hinc ardua prore
Temperat, & fluctus, tempestatesque futuras
Edocet, assiduo cùm Dorida vicerecusu:
Jam clavum, totamque subit torquere carinam.
Sic cum clara diu rerum documenta dedisses,
Non te parte sui, sed in omni corpore, sumptis
Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
Reçtores. Hispana tibi, Germanaque Thythys
Paruit, & nostro diducta Britannia mundo:
Diverſoque tuas coluerunt gurgite voces
Lentus Arax, Rhodanusque serox, & dives Iberos,
O quo-

O quoties doluit Rhenus, quâ barbarus ibat,
 Quod te non geminis frueretur Iudice ripis!
 Unius sit cura viri, quodcumque rubelicit
 Occasus, quodcumque dies devexior ambit;
 Tam celer assiduos explevit curfus honores.
 Una potestatum spatios interluit atas,
 Tocque gradus fati juvenilibus intulit annis.
 Postquam parta quies, & summâ nacta cacumen,
 Jam secura petit privatum gloria portum;
 Ingeniî redcant fructus, aliique labores,
 Et vite pars nulla perit, quodcumque recedit
 Litibus, incumbit studijs, animo que vicissim
 Aut curam imponit populis, aut otia Musis.
 Omnia Cœcœpiæ relegis secreta sœcundæ,
 Dissentiens quod quisque novum mandaverit ævo,
 Quantaque diverſæ producant agmina sœcæ.
 Namque aliis princeps rerum disponitur ær:
 Hic confidit aquis; hic procreat omnia flammis.
 Alteris Æneas calor sponte favillas
 Dispergit, revocatque Deum, rursumque receptis
 Nescit amicitijs quidquid discordia solvit.
 Corporis hic damnat sensus, verumque videri
 Perneget, hic semper lapsura pondera terrea
 Conatur rapido cœli fulcure rotari,
 Accenditque diem prærupti turbine faxi.
 Ille ferox, unoque tegi non passus Olympo,
 Immenſum per inane volat, sine noque perofus
 Parturit innumeros angusto pœdore mundos.
 Hi yaga collidunt cœcis primordia plagis.
 Numina constituunt alii, casusque relegant,
 Grajorum obscuras Romanis floribus artes
 Irradias, vicibus gratis formare loquentes
 Sueras, & alterno verum contexere nodo.
 Quidquid Socratico manavit ab ordine, quidquid
 Docta Cœlantez sonuerunt atria turbe,
 Inventum quodcumque tuo, Chryſippe, recessu
 Quidquid Democritus risit, dixitque tacendo
 Pythagoras, uno se pœdore cuncta vetustas
 Condidit, & major collectis viribus exit.
 Ornantur veteres, & nobiliore magistro
 In Latium spretis Academia migrat Athenis,
 Ut tandem propius discat, quo sine beatum
 Quæritur; quæ norma boni, qui limes honesti;
 Quanam membra sui virtus divisa domandis

Obje-

Obje&et vitij, quæ pars iniusta recidat,
 Quæ vincat ratione metus, quæ frangat amores.
 Aut quoties elementa docet, semperque flantis
 Materie causas; quæ vis animaverit astra,
 Impuleritque choros; quo vivat machina motu,
 Sidera cur sepe tem retro nitantur in ortus
 Obluctata polo; variisne meatibus idem
 Arbitr, an geminæ convertant æthera mentes;
 Sitne color proprius rerum, lucisque repulsa
 Eludant aciem. tumidos quo Luna recurſus
 Nutriat Oceani; quo fracta tonitrua vento.
 Quid trahat imbriferas nubes; quo saxa creentur
 Grandinis, unde rigor nivibus; quæ flabra per auras
 Excutiant rutilos tractus; aut fulmina velox
 Torqueat, aut tristem figat crinita cometen.
 Jam tibi compositâ fundaverat ancora puppim,
 Telluris iam certus eras, fœcundæ placebant
 Otia. nascentes ibant in sæcula libri.
 Cum subito liquida cessantem vidit ab æthera
 Iustitia, & tanto viduatâ iudice leges:
 Continuo frontem limbo velata pudicam
 Deserit Antumni porras, quæ vergit in Austrum
 Signifer, & noctis reparant dispendia Chelæ.
 Pax avibus, quæcumq; volat; rabiemque frementes
 Deposuerat terra; lætatur terra reverſo
 Numine, quod præfici post tempora perdidit auri.
 Illa per occultum Ligurum se menibus infert,
 Et castos levibus plantis ingressa Penates
 Invenit ætherios signantem pulvere cursus;
 Quos pia sollicito pendit pollice Memphis:
 Quæ moveant momenta polum, quæ certus in astris
 Error, quis tenebras Soli caustique meantem
 Defectum indicat numerus, quæ linea Phœbenæ
 Damnet, & excludo pallentem fratre reliquat.
 Ut procul adspexit fulgentia virginis ora,
 Cognovitque Deam: vultus veneratis amicos
 Occurrit, scriptæque notas confundit ærenæ.
 Tunc sic Diva prior: Malli, sincera honorum
 Congeries, in quo veteris vestigia recti,
 Et ductos video mores meliøre metallo:
 Jam satis indultum studiis; Musæque tot annos
 Eripuerit mihi, pridem te iura reposeunt.
 Aggredere, & nostro rursum te redde labori.
 Nec tibi sufficiat transmissæ gloria vitæ.

Huma-

Humanum curare genus quis te minus unquam
 Praescripsit? nullas recipit prudentia metas.
 Adde, quod hæc multis potuit contingere sedes.
 Sed meritis tantum redeunt, ædusque priores
 Commendat repetitus honos, virtusque reducit.
 Quos fortuna legit, melius magnoque petendum
 Credis, in abstracta rerum ratione morari?
 Scilicet illa tui patriam præcepta Platonis
 Erexere magis, quam qui responsa secutus
 Obruit hocæclases, urbemque carinis
 Vexit, & aristas Medo subduxit Athenas?
 Spartanis potuit robur præstare Lycorgus
 Matribus, & sexum leges vicere severæ:
 Civibus & vetitis ignavo credere moro.
 Tutius obsecit nudam Lacedæmona bellis.
 At non Prthagoræ monitus, annique silentis,
 Famosum OEbalii luxum pressere Tarenti.
 Quis verò insignem tanto sub principe curam
 Respuat? aut quando meritis majora patebunt
 Præmia? quis demens adeo, qui iungere sensus
 Cum Stilicone neget? similem quæ protulit ætas
 Consilio, vel Marte virum? nunc Brutus amare
 Vivere sub regio, tali succumberet aula
 Fabricius, cuperent ipsi servire Catones.
 Nonne vides, ut nostrâ foras Clementia tristes
 Obundat gladius: fratresque amplexa serenos
 Assurgat Pietas? fractis ut luceat armis
 Perfidia, & laceris morientes crinibus hydra
 Lambant invalido Furiarum vincula veneno?
 Exultat cum pace fides, jam sidera cunctæ
 Liquimus, & placidias inter discurrimus urbes,
 Nobiscum, Theodore, redi, subitille loquentem
 Talibus a gressum dudum me, Diva, reverti
 Cogis; & insectum longi rubigine ruris
 Ad tua signa vocas? nam quæ mihi cura tot annos
 Altera, quam duras sulcis mollire novalis?
 Nolle soli vires, memori que commoda rupes,
 Quis felix oleæ tractus, quæ gleba faveret
 Frugibus, aut quales tegeter vindemia colles?
 Terribiles rursus lituos veteranus adibo,
 Et defuncta vetus tentabo cæcraula vector?
 Collecta inque diù, & certis utcumque locatam
 Sedibus, in dubium patiar deponere famam?
 Nec me, quid valeat natura sortior usus

Præterit, aut quantum neglectæ defluat arci.
 Desidis aurigæ non audit verbera currus:
 Nec manus agnoscit, quæ non exercuit, arcum.
 Esse sed insolitum fateor, quodcumque negatur
 Iustitiæ, tu prima hominem silvestribus antris
 Elicis, & fœdo detergis fœcula vidu.
 Te propter colimus leges, animosque ferarum
 Exuimus, nitidis qui liquiste sensibus haufit,
 Irruet intrepidus flammis, hiberna secabit
 Æquora: confertos hostes superabit inermis.
 Ille vel Æthiopiæ pluvis solabatur æstus:
 Illum trans Scythiam ventus comitabitur æt.
 Sic fatus, tradente Dea suscepit habenas
 Quatuor ingenti Juris remone refugas.
 Prima Padum, Tiberimq; ligat, crebrisq; micantem
 Urbibus Italiam. Libyas, Pænosque secunda
 Temperat: Illyrico se tertia porrigit orbi:
 Ultima Sardiniam, Cyronum, trifiidamque retentat
 Sicaniam, & quidquid Tyrrhenatunditur unda,
 Vel gemit Jonia, nec te tot limina verum,
 Aut tantum torba vitonus, sed ut altus Olympi
 Vestex, qui spatio ventos, hymeque relinquit,
 Perpetuum nulla temeratus nube serenum,
 Celsior exurgit pluvis, auditque ruentes
 Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat:
 Sic pariens animi per tanta negotia liber
 Emergit, similisque sui; iustique tenorem
 Fleðere non odium cogit, non gratia suadet.
 Nam speretas quis opes, intactaque pectora lucro
 Commendret? fuerint aliis hæc forte decora:
 Nulla potest laus esse tibi, quæ crimina purget.
 Servat inoffensam divina modestia vocem.
 Temperiem servant oculi, nec lumina fervor
 Asperat, aut tabidas suffundit sanguine venas.
 Nullaque mutati tempestas proditur oris.
 Quo etiam fontes expulsa corrigis ira,
 Et placidias delicta domas, nec dentibus unquam
 Infrepis horrendum, fremitu nec verbera poscis,
 Qui fruitur pœna, ferus est, legumque videtur
 Vindicam præstare sibi: cum viscera felle
 Canduerint, ardet stimulis, ferturque nocendi
 Prodigus, ignarus causæ. Dis proximus ille,
 Quem ratio, non ira, movet; qui facta rependens,
 Consilio punire potest, microne crucioto

Se iscent alii, studeant feritate tmeri,
 Adfectoque hominum cumulent araria censu.
 Lene fluit Nilus, sed conditis omnibus extat
 Ustilior, nullas concessus murmur vires.
 Acrior ac rapidus tacitas præter meat ingens
 Danubius ripas. eadem clementia sani
 Gurgitis immensum deducit in ostia Gangen.
 Torrentes immane fremitant, lassique minentur
 Pontibus: involvant pumio vortice silvas.
 Pax majora docet. peragit tranquilla potestas
 Quod violenta nequit; mandataque fortius urget
 Imperiosa quies. idem prædurus iniquas
 Accepisse preces: rursus quæ digna petita,
 Largiri facilis: nec, quæ comitatur honores,
 Ausu tuam leviter tentare superbia mentem.
 Fronti privata manet. nec se meruisse fatetur,
 Qui crevisse perat: rigidi sed plena pudoris
 Elucent gravitas fastu jucunda modesto.
 Quæ non seditio, quæ non insania vulgi
 Te viso lenita cadat? quæ dissona ritu
 Barbaries, medii quam non reverentia frangat?
 Væl quis non sitiens sermonis mella politi
 Deserat Orpheos blanda testudine cantus?
 Qualem te legitusteneri primordia mundi
 Scribentem, aut partes animæ, per singula talem
 Cernimus, & similes agnoscit pagina mores.
 Nec dilata tuis Augusto iudice merces
 Officis, illumque habitum, quo jungitur aule
 Curia, qui factos proceres cum principe nedit,
 Quem quater ipse gerit, perfectio detulit anno:
 Deposuitque suas te succedente curules.
 Crescite virtutes, læcundaque floreat atas
 Ingeniis: parvuli campos, certusque merenti
 Sedat favor. ornatur propriis industria donis.
 Surgite sopite, quas obruit ambitus, artes.
 Nil licet invidiz, Scilicet dum prospicit orbi,
 Sidereusque gener: non hic violata curulis,
 Turpia non Latios incessant nomina fastos.
 Fortibus hæc concessa viris, solisque gerenda
 Patribus, & Romæ nunquam latura pudorem.
 Nuncia votorum celeris iam fama volatu
 Moverat Aonios auditio Consule lucos.
 Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe
 Largior, & docti riserunt floribus amnes.

Uranic

Uranic redimita comas, quæ sæpe magistra
 Mallius igniferos radio descriperat axes,
 Sic alias hortata Deas: Patimarnes, sorores,
 Optato procul esse die? nec limina nostri
 Consulis, & semper dilectas visimus ædes?
 (Notior est Stilicone domus. gestare curules.)
 Est facies subitisse libert. miracula plebi
 Colligite, & claris nomen celebrate theatris.
 Tu Jovis aquarei submerfam fluitibus aulam
 Oratum volucres, Erato, jam perge quadrigas,
 A quibus haud unquam palmam rapturus Arion.
 Illustret circum sonipes, quicumque super erbo
 Perstrepit hinnitu Bætin, qui splendida potat
 Stagna Tagi, maddidoque Juba adspersigit auro,
 Calliope liquidas Alciden posce palæstras.
 Cuncta Palæmonis manus explorata coronis
 Adsit, & Eleo pubes laudata Tonanti.
 Tu juga Taygeti, frondosaque Manala, Clio,
 I Trivia supplex. non aperta rotantem
 Amphitheatrali faveat Latonia pompæ.
 Audaces legat ipsa viros, qui colla ferarum
 Arte ligent; certoque premant venabula nisu.
 Ipsa truces fetus, captivæque duæ ab antris
 Prodigia, & cædis sitientem differat arcum.
 Convenient urbi, magna quot mole rudentes
 Torva Lycæonis Helice miretur ab astris:
 Perfoliæque ruant populo pallente leones,
 Quales Myrdonio curru frenare Cybelle
 Optet, & Herculei malint fregisse lacerti.
 Obvia fulminei proferant ad vulnera pard
 Semine permixto geniti, cum forte lænæ,
 Nobiliorem uterum viridis corrupti ad ulter;
 Hi maculis patres referunt, & robore matres.
 Quidquid monstriferis nutrit Gæzulia campis,
 Alpina quidquid tegitur nive. Gallica quicquid
 Silva timet, jaceat. largo distecat arena
 Sanguine. consumant rotos spectacula montes.
 Nec molles egeant nostra dulcedine ludi.
 Qui lætissimum salibus movisse facetus,
 Qui nuta, manibusque loquax; cui tibia flatu,
 Cui plecra pulsanda chelys, qui pulpita focco
 Personat, aut altè graditur majoræ coturno;
 Et qui magna levi detrudens murmura tacu
 Innumeras voces segetis moderatus ænæ

E

Into-

Insonet erranti digito, penitusque trabali
 Vede laborantes in carmina concitit undas.
 Vel qui more avium leste jaculentur in auras
 Corporaque adfixit celeris crescentia nexu.
 Quorum compositam puer augmentatus in arcem
 Emitet. & vinctus plantæ vel cruribus hærens,
 Pendula librato figat vestigia saltu.
 Mobile ponderibus descendat pæga reductis,
 Inque chori speciem sonantes ardua flammæ
 Scena rotet. varios effingit Mulciber orbes
 Per tabulas impune vagus, pichæque citato
 Ludantigne trabes, & non permissa morari
 Fida per innocuas errant incendia turres,
 Lasciva subito confligant æquore lembi,
 Stagnaque remigibus spument iunissa canoris.
 Consul per populos, idemque gravissimus auctor,
 Eloqui, duplici vita subnixus in ævum,
 Procedit libris pariter, fastisque legendus.
 Accipiat patris exemplum, tributæque nepoti
 Filius, & corporis ne desit fascibus hæres.
 Decuerat trabeata domus, tradatque secures
 Mutua posteritas, servatoque ordine fati
 Malla continuo numeretur Consule proles.

CL. CLAUDIANI

IN EUTROPIUM

LIBER I.

Semiferos partus, metuendaque; pignora matris,
 Mœnibus è mediis auditum nocte luporum
 Murmur, & atronito pecudes pastore locutas
 Et lapidum diras hyemes, nianoque minaceam
 Sanguineo rubuisse Jovem, puceoque cruore
 Mutatos, visaque polo concurrere Lunas,
 Et geminos Soles mirari desinat orbis.
 Omnia cesserunt cuo vobis Consule monstra.
 Hocægli, terræque podor! trabeata p. r. urbes
 Ostentatur anus, titulumque effeminat anni,
 Pandite Pontifices Cumana carmina vatis.

Ful.

Fulmineos solers Etruria consulat ignes,
 Immersumque nefas sibiris exploret haruspex.
 Quæ nova portendunt Superi! Nilusque meatu
 Devius, & nostris tentat jam transfuga mundi
 Serubro miscere mari? ruptos Niphate
 Rurium barbaricis Oriens vastabitur armis?
 An morbi ventura lues? an nulla colono
 Responso læges? quæ tantas expiet iras
 Victima? quo diras jugulo placabimus aras?
 Consule lustrandi falces, ipsoque litandum
 Prodigio: quodcumque parant hoc omine lata,
 Eutropius ceryice luat. sic omnia volvis?
 Hoc regni fortuna tenes? quamvis illa jocandi
 Sævitia? humanis quantum bacchabere rebus?
 Si tibi servili placuit fœdare curules
 Crimine, procedat laxata compede Consul,
 Rupta Quirinales sumant ergastula cinctus.
 Da saltem quemcumque virum, discrimina quædã
 Sunt famulis, splendorque; suus; maculaque; minorè
 Cognitionis habet, domino qui vixerit uni.
 Si pelagi fluctus, Libyæ si discis arenas,
 Eutropii numerabis heros. quot Jura, quot ille
 Mutavit tabulas, vel quanta vocabula vertit!
 Nudatus quoties, medicum dum consulit emptor,
 Ne qua per oculos lateat jactura dolorem?
 Omnes ipsoiuit pretii, venumque redibat,
 Dum vendi poterit, postquam deforme cadaver
 Mansit, & in rugas rotas defluxit aniles;
 Jam specie doni certatim limine plerunt,
 Et fœdum in ignavis properant obrudere munus.
 Tot transfata josis summissis colla vetustum
 Servitium, semperque novum, nec desistit unquam:
 Sæpe tamen caput, cunabula prima cruentis
 Dedita supplicis, rapitur callandus ab ipso
 Ubere: suscipiunt, matris post viscera, pœna.
 Ad volat Armenius cetero moerone recitos
 Edoctus molire mares, damnoque nefandum
 Auctus pretium, secundum corporis ignem
 Sedibus exhausti geminis, unoque sub lecto
 Eripit officiumque patris, nomenque mariti.
 Ambiguit vitæ facit, penitusque supremum
 In cerebrum secti traxerunt frigora nervi.
 Laudemuse manum, quæ vires abstulit hosti?
 An potius læto cautam tribuisse queramur?

E 2 Pro.